

Finantsinspektsioon

EESTI FINANTSTEENUSTE TURG
31. detsembri 2022. aasta seisuga

Ülevaates käsitletakse Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate ettevõtete Eestis osutatud teenuseid konsolideerimata andmete alusel.

Finantsinspektsioon

Sakala 4
15030 Tallinn
+ 372 668 0500
+ 372 668 0501
info@fi.ee
www.fi.ee

SISUKORD

1. Finantsteenuste turu üldine areng	4
2. Hoiustamine	5
3. Pankade väljastatud laenud	10
4. Krediidiandjate väljastatud laenud	16
5. Investeerimis- ja pensionifondid	20
6. Teise pensionisamba väljamaksed	24
7. Väärtpaberiportfellide valitsemine	25
8. Väärtpaberiturg	26
9. Elukindlustuse turg	28
10. Kahjukindlustuse turg	34
11. Makseasutuste makseteenused	41

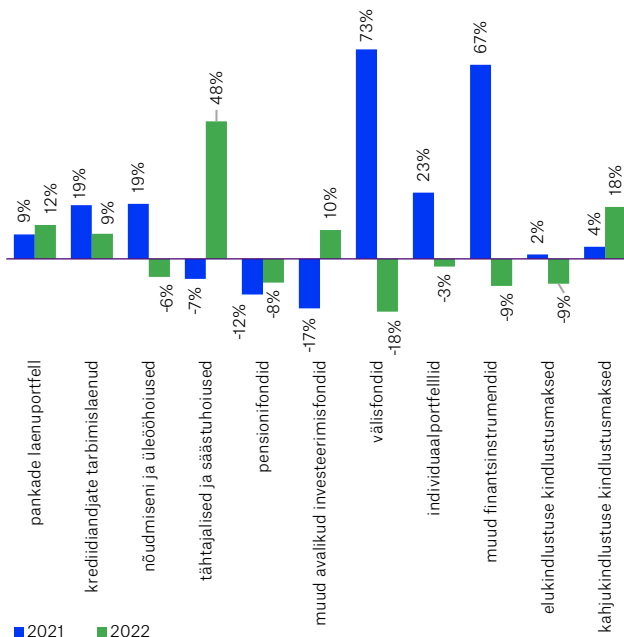
1. FINANTSTEENUSTE TURU ÜLDINE ARENG

2022. aastal mõjutasid Eesti finantsteenuste arengut enim kiire inflatsioon, intresside tõus ja väärtpaperiturgude langus.

Kinnisvarahindade tõus ja elu üldine kallinemine kiirendasid pankade ja krediidiandjate laenuportfellide kasvutempot. Suuresti tariifide tõusust tingituna saavutas kahjukindlustuse maksete maht viimase aja suurima kasvu, ületades kriisieelset taset.

Hoiuste üldine kasv aeglustus, kuigi kõrgemad intressid soodustasid tähtjaliste hoiuste kasvu. Maaailma finantsturgude languse mõjul vähenes paljude investeringute väärtus. Samuti vähendasid teise pensionisamba lepingute lõpetamisest tulenevad väljamaksud pensionifondide varasid.

Joonis 1. Peamiste finantsteenuste mahu muutus

2. HOIUSTAMINE¹

HOIUSTE JÄÄK

Hoiuste kogumaht Eestis tegutsevates pankades ei ole 2022. aastal eriti muutunud, kasvades vaid 1% ehk 177 miljoni euro võrra², ja ulatus aasta lõpuks 28,1 miljardi euroni. Võrreldes viimaste aastatega, kui kasvutempo oli 12–20% aastas, on hoiuste kasvutempo märgatavalt aeglustunud (2021. aastal oli kasv 17% ehk ligi 4 miljardit eurot). Hoiuste kogumahtu mõjutasid eelkõige finantseerimisasutused, kelle hoiuste maht vähenes aastaga kolmandiku võrra (joonis 2).

Eraisikute³ hoiuste jääk kasvas 2022. aastal 7% ehk 914 miljoni euro võrra ja ulatus 13,3 miljardi euroni. Aastaga kasvas lõhe eraisikute väiksemate ja suuremate hoiuste vahel. Samal ajal kui suuremad hoiused kasvasid, alla 20 000 euroste hoiuste maht vähenes (joonis 3). Väiksemate hoiuste vähenemine puudutab eeskätt inimesi, kellel on vähem sääste ja kes on rohkem haavatavad energiahindade, toiduainete kiire hinnakasvu ning kodulaenu intresside tõusu suhtes.

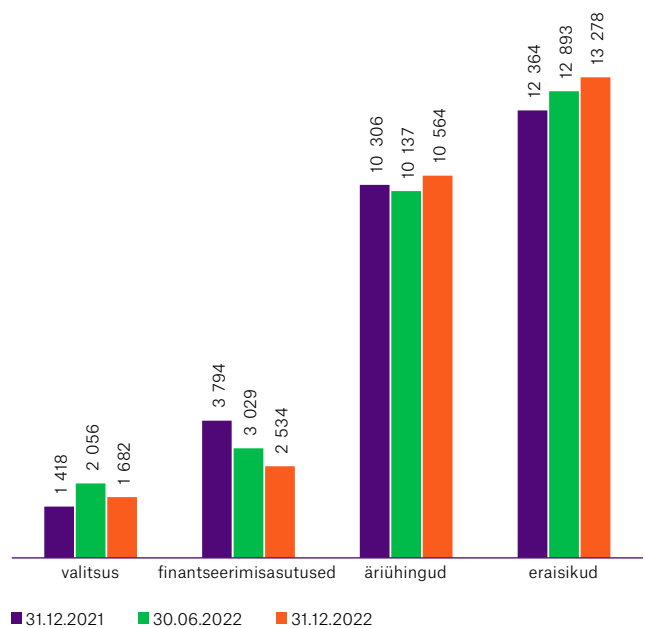
Turujaotus hoiuste mahu järgi (kolm suurimat turuosalist):

Swedbank	42%
SEB Pank	22%
LHV Pank	17%

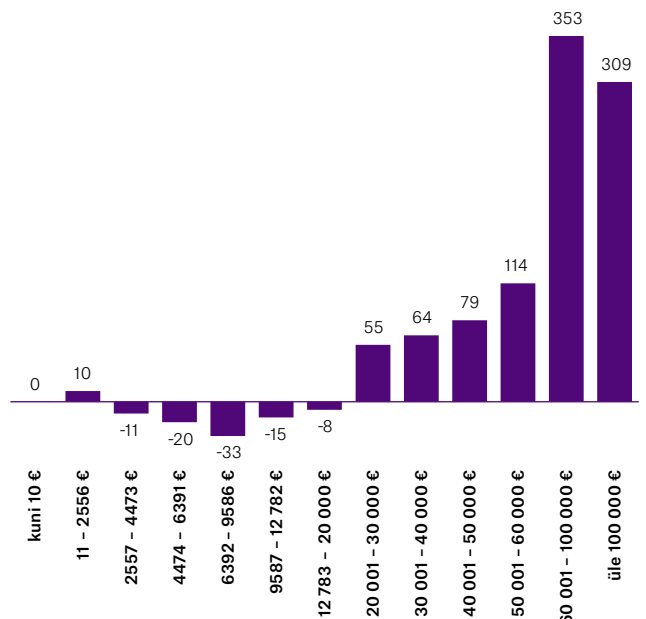
Kliente: 3 072 698 kehtivat leping

Teenuste maht: hoiuste kogumaht 28,1 miljardit eurot

Joonis 2. Hoiuste maht mln eurodes

Joonis 3. Eraisikute tagatud hoiuste kogumahu muutus 2022. aastal hoiuste suuruse järgi mln eurodes

1 Andmed hõlmavad kõigi Eestis tegutsevate krediitiasutuste ja välisriikide krediitiasutuste Eesti filiaalide hoiuseid ehk nii Eesti residentide kui ka mitteresidentide hoiuseid. Andmed ei sisalda hoiuseid, mis on avatud Eesti krediitiasutuste välisriikide filiaalides.

2 Sisaldab ka hoiuste vahendamise veebiplatvormi kaudu kaasatud hoiuseid.

3 Sisaldab ka mittetulundusühinguid.

Aasta lõpus hoidis 73% eraisikutest oma arvelduskontol kuni 2556 eurot, sh kolmandikul kontodel oli alla 10 euro (joonis 4). Samas 81% eraisikute arvetel olevast rahast oli aasta lõpus 12% kontodel.

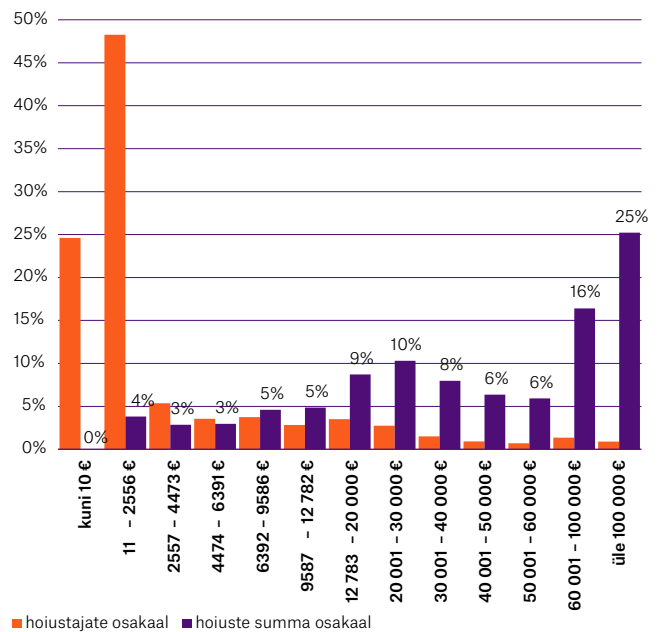
Äriühingute⁴ hoiuste jääk kasvas aastaga 3% ja ulatus 10,6 miljardi euroni.

Finantseerimisasutuste⁵ hoiuste jääk vähenes eelmisel aastal 1,3 miljardi euro võrra ja ulatus 2,5 miljardi euroni.

Valitsussektori⁶ hoiuste jääk kasvas 19% ning ulatus 1,7 miljardi euroni.

Üle pika aja on taas hakanud kasvama tähtajaliste ja säästuhoiuste jääk, aastaga 48%, ulatudes detsembri lõpus 4,3 miljardi euroni. Nõudmiseni ja üleööhoiuste jääk aga vähenes 6% ja oli detsembri lõpus 23,1 miljardit eurot. Muud hoiused moodustasid 0,7 miljardit eurot.

Joonis 4. Hoiustajate arvu ja hoiuste summade jagunemine sõltuvalt hoiuse suurusest (31.12.2022)

4 Sisaldab ka riigi või kohaliku omavalitsuse äriühinguid.

5 Sisaldab ka kindlustusandjaid ja pensionifonde.

6 Valitsussektor koosneb keskvalitsusest, kohalikest omavalitsustest, riiklikest sotsiaalkindlustusfondidest ja muudest eelarvevälistest fondidest.

PANGAHOIUSTE TURU JAOTUS

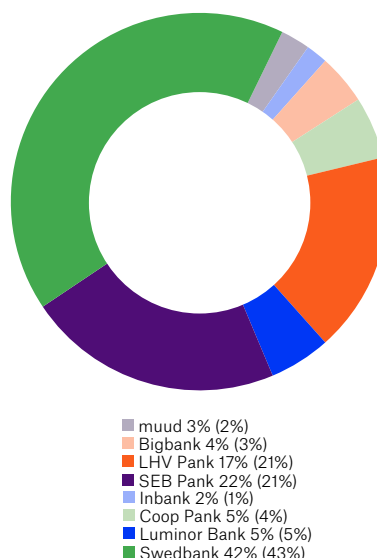
Suurimaks muutuseks klientide hoiuste turujaotuses 2022. aastal on väikepankade turuosade kasv: Coop Panga turuosa kasvas 4%-lt 5%ni, Bigbanki turuosa 3%-lt 4%ni ja Inbanki turuosa 1%-lt 2%ni (joonis 5). Samas Swedbanki ja LHV Panga turuosad vähenesid. Suurimad turuosad kuulusid endiselt ülekaalukalt Swedbankile (42%), SEB Pangale (22%) ja LHV Pangale (17%).

Kliendiliigi vaates toimusid suuremad muutused valitsus-sektori ja finantseerimisasutuste hoiuste turujaotuses.

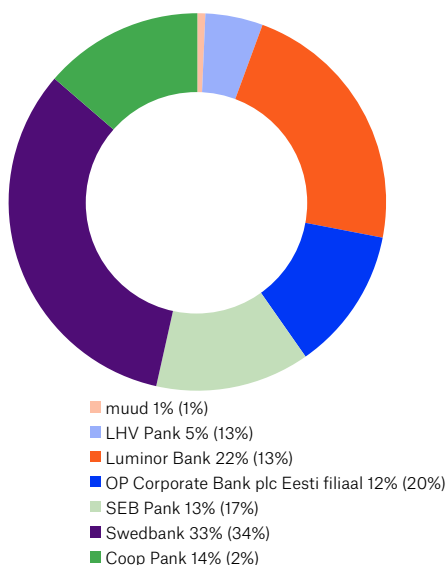
Valitsussektori hoiuste turul suurenes märgatavalt Coop Panga ja Luminor Banki turuosa, vastavalt 2%-lt 14%-le ja 13%-lt 22%-le (joonis 6). Suurim turuosa kuulus Swedbankile (33%). Teiseks on tõusnud Luminor Bank 22% turuosaga.

Finantseerimisasutuste hoiuste osas kuulus suurim turuosa LHV Pangale (56%). Järgnesid Swedbank 22% ja SEB Pank 15% turuosaga (joonis 7).

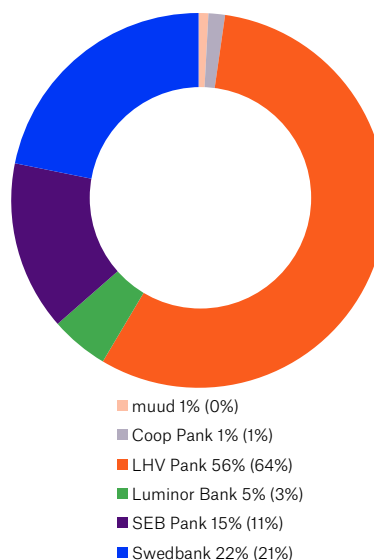
Joonis 5. Hoiuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 6. Valitsuse hoiuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

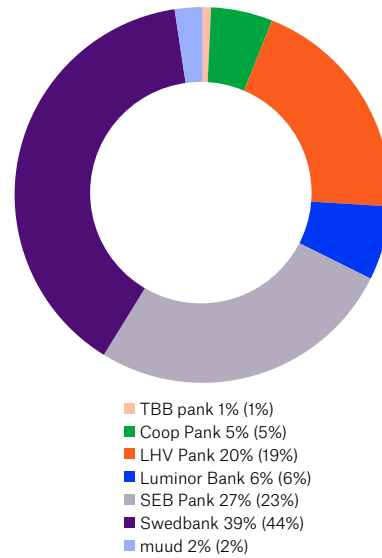
Joonis 7. Finantseerimisasutuste hoiuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

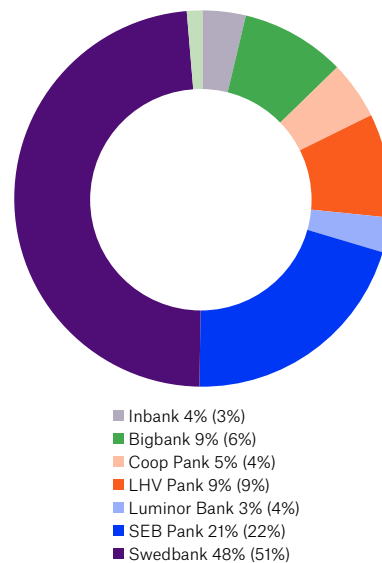
Äriühingute hoiuste puhul on teistest rohkem oma turuosa kasvatanud SEB Pank, 23%-lt 27%-le (joonis 8). Suurimad turuosad kuulusid endiselt Swedbankile (39%) ja SEB Pangale (27%).

Eraisikute hoiustest kasvatas oma turuosa kõige rohkem Bigbank (6%-lt 9%-le). Turuosa vähenes Swedbankil, 51%-lt 48%-le, ja Luminor Bankil, 4%-lt 3%-le (joonis 9). Suurimad turuosad kuulusid endiselt ülekaalukalt Swedbankile (48%) ja SEB Pangale (21%).

Joonis 8. Äriühingute hoiuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 9. Erasisikute hoiuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

HOIUSTE ARV JA SUURUS

2022. aastal jätkus hoiuselepingute arvu kasv. Kokku lisandus 2022. aastal Eestis tegutsevates pankades 90 065 hoiuselepingut (2021. aastal 133 248). Kiiret kasvu põhjustasid eraisikute hoiused, mille arv suurenes aastaga 78 059 võrra

Kokku oli Eestis tegutsevates pankades aasta lõpus 3,07 miljonit hoiuselepingut. Nendest 2,66 miljonit olid nõudmiseni ja üleõhoiuste lepingud (Tabel 1).

Tabel 1. Kehtivate hoiuselepingute arv* 2022. aasta lõpu seisuga

Hoiuste liik	31.12.2021	31.12.2022
Nõudmiseni ja üleõhoiused	2 589 993	2 660 795
sh eraisikute hoiused	2 280 725	2 340 299
Tähtajalised ja säästuhoiused	380 489	388 390
sh eraisikute hoiused	374 658	381 948
Investeeringis- ja muud hoiused	12 151	23 513
sh eraisikute hoiused	11 520	22 715

* Hoiused, millel on rahaline jääk. Arv hõlmab nii Eesti residentide kui ka mitteresidentide.

3. PANKADE VÄLJASTATUD LAENUD⁷

LAENUPORTFELL

Pankade väljastatud laenude kogujääk kasvas 2022. aastal oluliselt kiiremini kui aasta tagasi: 2,6 miljardi euro võrra ehk 11,8%, ulatudes detsembri lõpuks 25,1 miljardi euroni (2021. aastal oli kasv 1,8 miljardit eurot ehk 8,5%).

Laenukasvu hoogustasid eraisikute ja äriühingute laenud. Nii eraisikute⁸ kui ka äriühingute⁹ laenude jääk suurenes 2022. aastal 1,1 miljardi euro võrra. Finantseerimisasutuste¹⁰ laenude jääk suurenes 403 miljoni euro võrra ja valitsussektori laenude jääk 45 miljoni euro võrra.

Aasta lõpu seisuga oli eraisikute laenude jääk 11,5 miljardit eurot ja äriühingute laenude jääk 9,4 miljardit eurot (joonis 10). Finantseerimisasutustele antud laenude jääk oli 3,4 miljardit eurot ja valitsussektorile 0,8 miljardit eurot.

Nagu varemgi hoogustasid eraisikute laenude kasvu eluasemelaenud (joonis 11), mis kasvasid 2022. aastal rohkem kui 1 miljardi euro võrra (2021. aastal 0,8 miljardi euro võrra).

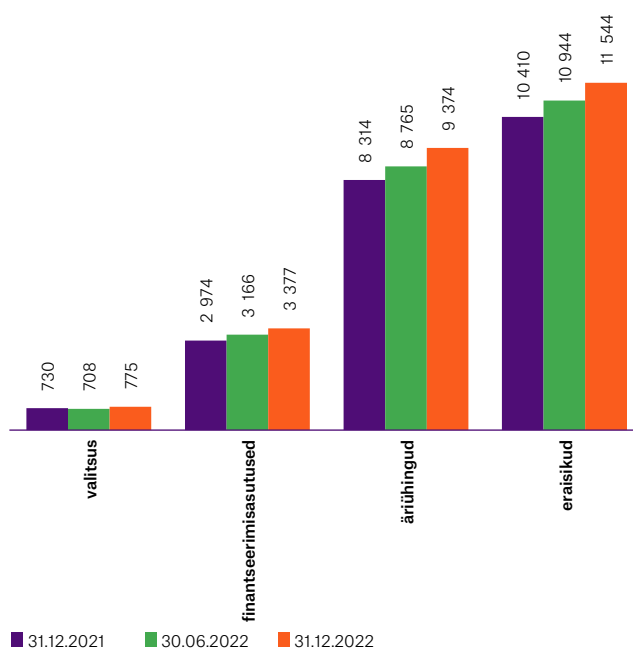
Pankade eraisikute laenuportfellis on tarbimislauendude osakaal teisel kohal. Tarbimislauendude jääk suurenes aastaga 38 miljoni euro võrra.

Turujaotus laenuportfelli jäägi järgi (kolm suurimat turuosalist):

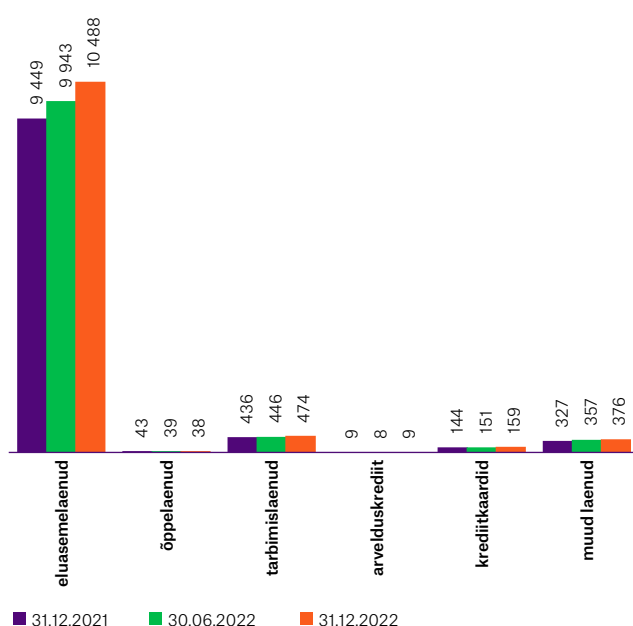
Swedbank	38%
SEB Pank	25%
LHV Pank	13%

Eraisikute kliente: 626 563 kehtivat lepingut
Teenuse maht: koondlaenuportfelli jääk 25,1 miljardit eurot

Joonis 10. Laenude jääk mln eurodes

Joonis 11. Eraisikute laenude jääk mln eurodes

7 Eestis väljastatud pangalaenud.

8 Sisaldab ka kodumajapidamisi teenindavaid kasumitaotluseta institutsioone.

9 Sisaldab ka riigi või kohaliku omavalitsuse äriühinguid.

10 Sisaldab ka kindlustusandjaid ja pensionifonde.

ERAIKUTE KESKMINE LAENUKOORMUS

Nagu ka eelmistel perioodidel mõjutasid 2022. aastal eraisikute laenukoormust kõige rohkem eluasemelaenu. Väljastatavate eluasemelaenude keskmine summa on aastaga kasvanud 17 890 eurot ja oli 123 281 eurot (joonis 12).

Keskmine eluasemelaenude jääk kasvas aastaga 4684 euro võrra, ulatudes detsembri lõpuks 54 586 euroni (joonis 13). Sellele järgnes sõidukiliising, mille keskmine jääk suurenes 472 euro võrra 11 632 euroni.

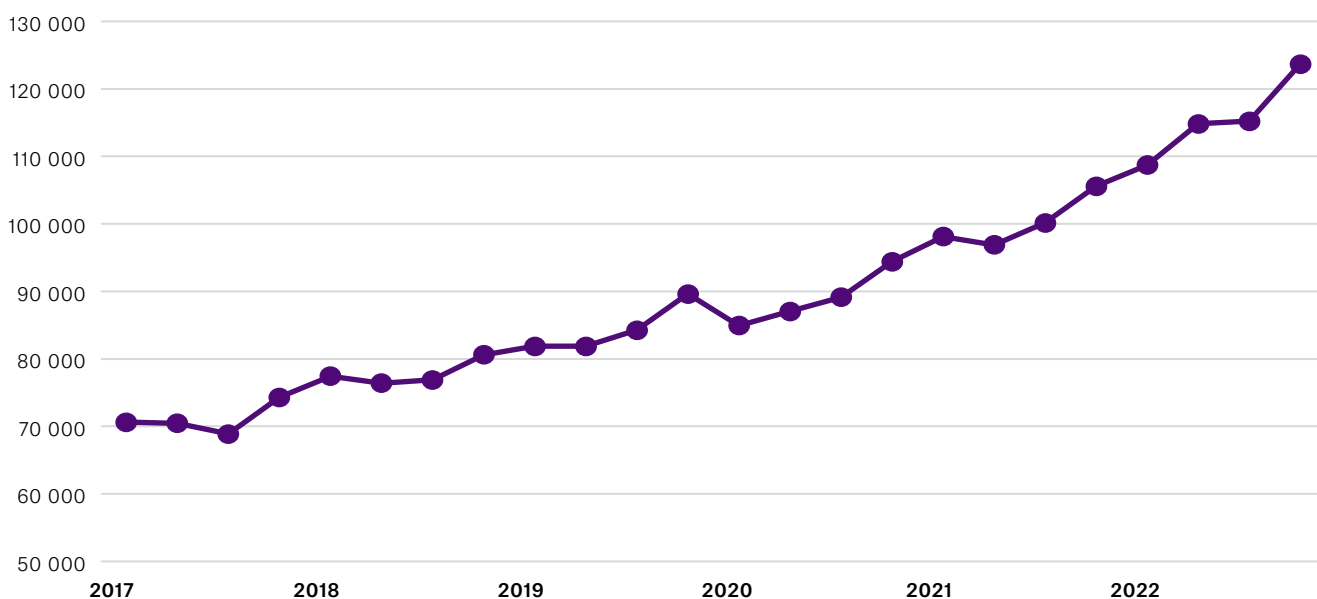
Muude laenude¹¹ keskmine jääk kasvas 18 743 eurolt 22 400 eurole. Muude laenude keskmise jäägi suurust mõjutavad

suhteliselt suured äritegevuse rahastamiseks võetud laenud (äritegevuse rahastamise keskmine laen on 28 070 eurot).

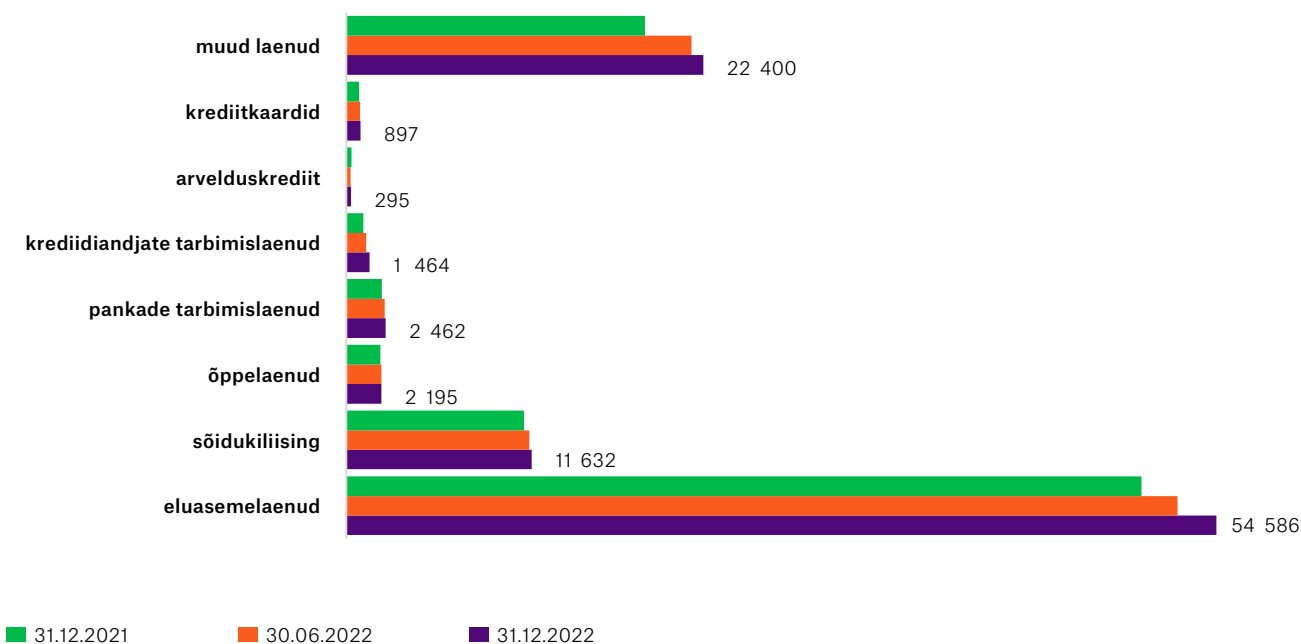
Pankade keskmine tarbimislaenu jääk (2462 eurot) oli märgatavalt suurem krediidiandjate keskmisest tarbimislaenu¹² jäägist (1464 eurot). Panga keskmine tarbimislaen kasvas 2022. aastal 225 euro võrra, krediidiandja keskmine tarbimislaen 414 euro võrra.

Krediitkaardi keskmine laenujääk suurenes 805 eurolt 897 euroni. Öppelaenude keskmine jääk kasvas 70 euro võrra ja oli 2195 eurot.

Joonis 12. Keskmise uue eluasemelaenu summa eurodes

Joonis 13. Eraisikute laenude keskmine jääk eurodes

11 Eraisikud ja mittetulundusühingud võtavad muid laene muu hulgas väärtpaberite soetamiseks ning äritegevuse alustamiseks ja laiendamiseks.

12 Krediidiandjate tarbimislaenude alla on arvestatud sisse liigid „muu rahaline krediit“ ja „vara ost järelmaksuga“.

Eraisikutega sõlmitud eluasemelaenulepinguid oli detsembri lõpu seisuga 192 136 (2021. aasta lõpus 189 356). Pankadel oli 192 538 tarbimislenulepingut (2021. aasta lõpus 194 895), 177 776 krediitkaardilepingut (2021. aasta lõpus 179 384), 30 137 arvelduskrediidilepingut (2021. aasta lõpus 30 162), 17 192 õppelaenulepingut (2021. aasta lõpus 20 422) ning 16 784 muid laenulepinguid (2021. aasta lõpus 17 464).

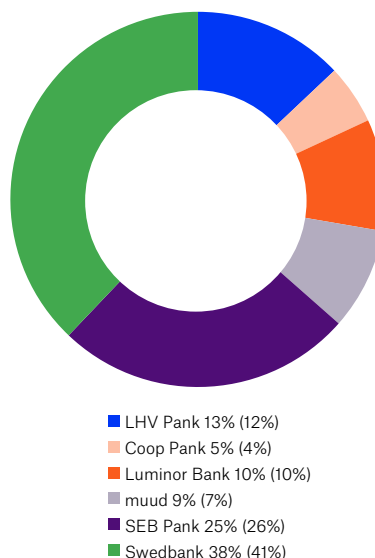
PANGALAENUDE TURU JAOTUS

Suurimad laenuportfellid kuulusid aasta lõpus Swedbankile (38%), SEB Pangale (25%) ja LHV Pangale (13%) (joonis 14). Väiksemad pangad (Coop Pank, Bigbank, OP Corporate Bank plc Eesti filiaal) jätkavad laenuurul oma turuosade kasvatamist.

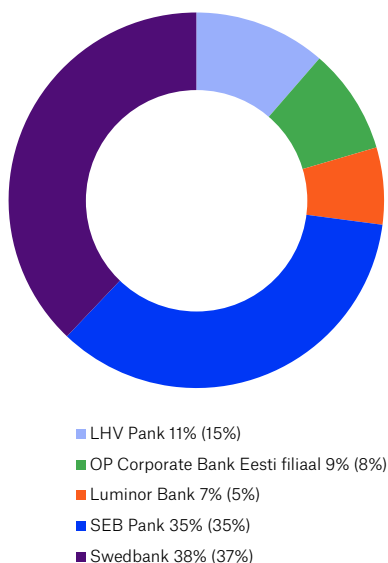
Aasta lõpuks olid valitsussektorile kõige rohkem andnud laene Swedbank (38%) ja SEB Pank (35%) (joonis 15).

Finantseerimisasutuste laenud on enamasti jagunenud kolme suurpanga vahel (joonis 16). Suurim osa ehk 35% on koondunud Swedbanki. SEB Pangale kuulus 27% ja Luminor Bankile 17% finantseerimisasutuste laenudest.

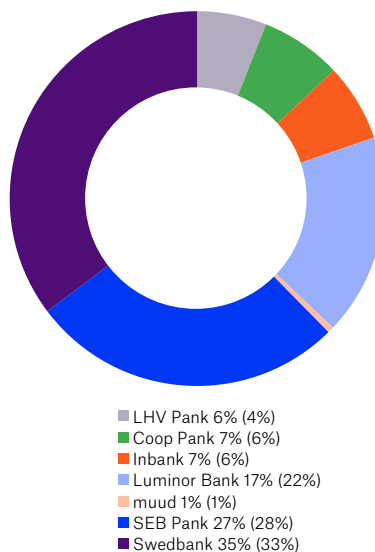
Joonis 14. Pangalaenude turu jaotus 2022. aasta lõpu seisuga (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 15. Valitsussektori laenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 16. Finantseerimisasutuste laenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

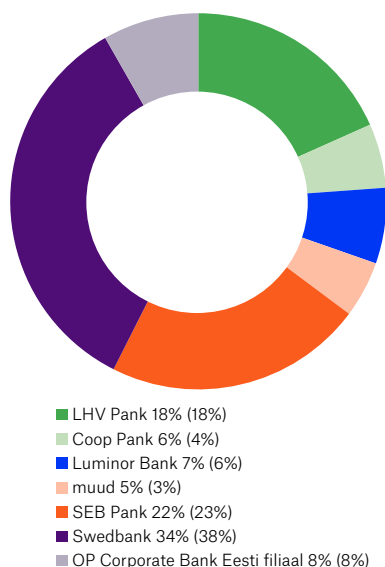

Äriühingute laenude valdkonnas kasvasid väiksemate pankade (eelkõige Coop Pank ja Bigbank) turuosad, samas kui suurpankade Swedbanki ja SEB Panga turuosad langesid. Vaatamata langusele omasid Swedbank ja SEB Pank suuri- maid turuosasid, vastavalt 34% ja 22% äriühingute laenudest (joonis 17). LHV Panga turuosa ei ole aastaga muutunud, jäädes 18% juurde.

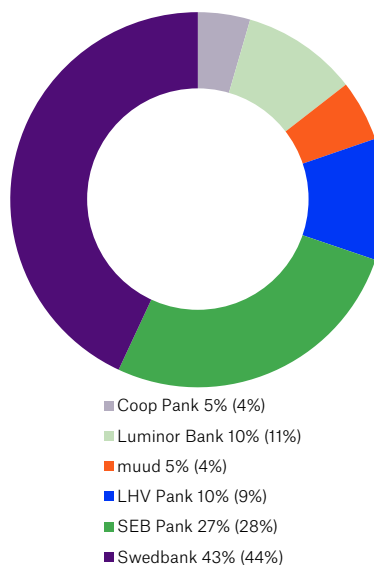
Ka eraisikute laenude valdkonnas on märgata väiksemate pankade turuosade suurenemist: Coop Pank ja Bigbank kasvatasid oma turuosad ühe protsendipunkti võrra, vasta- valt 5%-le ja 2%-le (joonis 18). LHV Panga turuosa kasvas aastaga 9%-lt 10%-le. Suurimad turuosad kuulusid endiselt ülekaalukalt Swedbankile (43%) ja SEB Pangale (27%).

Valdava osa eraisikutele väljastatud laenudest moodustavad eluasemelaenud, mille osakaal ulatus aasta lõpus 91%ni. Seega määrab eraisikute laenude turujaotust paljuski eluase- melaenu turu jaotus. Eluasemelaenude turu liidriteks jäävad Swedbank ja SEB Pank, kellele kuulus aasta lõpus vastavalt 43% ja 28% eluasemelaenude turust (joonis 19).

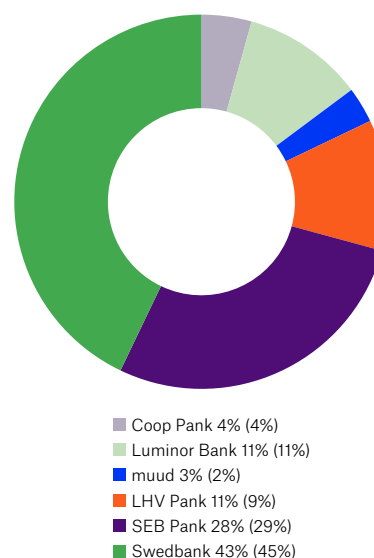
Joonis 17. Äriühingute laenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 18. Eraisikute laenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

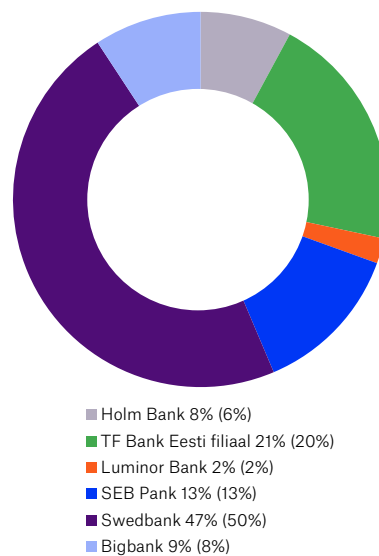

Joonis 19. Eraisikute eluasemelaenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Pankade väljastatud tarbimisläenudest kuulus suurim osa (47%) Swedbankile (joonis 20). Talle järgnesid TF Bank Eesti filiaal (21%) ja SEB Pank (13%).

Joonis 20. Erasisikute tarbimisläenude turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021 lõpp)

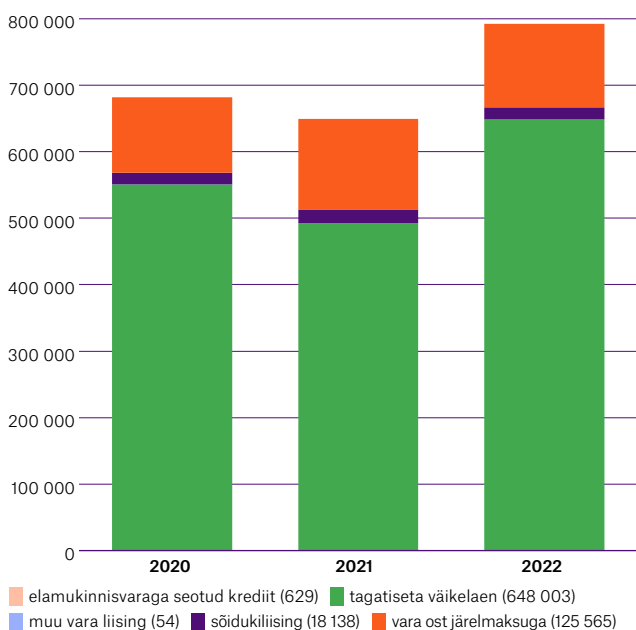
4. KREDIIDIANDJATE VÄLJASTATUD LAENUD¹³

2022. aastal võttis uuesti hoogu tarbimisläenude sõlmimine. Krediidiandjate juures sõlmiti 792 000 uut lepingut (joonis 21), mida on 22% rohkem kui 2021. aastal (649 000 lepingut). Uusi läene väljastati 970 miljoni euro väärtuses (2021. aastal 906 miljoni eurot). Läenulepingute arvu kasv tuli enamasti tagatiseta väikelaenu arvelt. Tagatiseta väikelaenu all mõeldakse tarbimisläenu, mis ei ole järelmaks, liising ega elamukinnisvaraga seotud krediit ja mis tehakse tarbijale kättesaadavaks rahas. Aastaga sõlmiti 648 000 uut tagatiseta väikelaenulepingut (2021. aastal 492 000 lepingut). Jätkuvalt sõlmiti palju järelmaksulepinguid, 126 000, ja sõidukiliisingut, 18 000 lepingut.

Kokkuvõttes suurenes krediidiandjate eraisikute koondläenuportfelli jääk¹⁴ 2022. aastal 9% ning ületas 1,5 miljardi euro piiri.

Valdav osa läenujäägist kuulus pankadega seotud krediidiandjatele ja moodustas 83% krediidiandjate turust (joonis 22). Ülejäänud 17% turust oli pankadeväliste krediidiandjate käes, kelle hulgas oli kõige suurema turuosaga ESTO (2,7%). Talle järgnesid PLACET GROUP (2,3%) ja IPF Digital (2,1%).

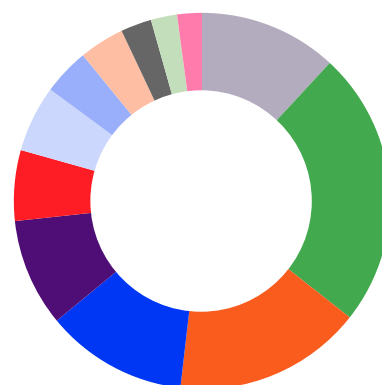
Joonis 21. Krediidiandjate sõlmitud läenulepingute arv

Turujaotus läenuportfelli jäägi järgi (kolm suurimat turuosalist):

Swedbank Liising	24%
SEB Liising	16%
Inbank Finance	12%
Eraisikute kliente:	485 695 kehtivat lepingut
Teenuse maht:	koondläenuportfelli jääk 1,527 miljardit eurot

Joonis 22. Kõikide krediidiandjate turu jaotus läenuportfelli jäägi alusel 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

muud* 12% (11%)	Swedbank Liising 24% (25%)
SEB Liising 16% (17%)	Inbank Finance 12% (12%)
Luminor Liising 9% (11%)	LHV Finance 6% (5%)
Coop Finants 6% (5%)	Coop Liising 4% (4%)
SIA Citadele Leasing Eesti filiaal 4% (4%)	ESTO 3% (2%)
PLACET GROUP 2% (2%)	IPF Digital Estonia 2% (2%)

* Muude krediidiandjate turuosad jagunevad järgmiselt: Creditstar Estonia AS 1,86%, Monefit Estonia OÜ 1,61%, Telia Eesti AS 1,44%, Hüpeteeklaen AS 1,04%, BB Finance OÜ 0,73%, Svea Finance AS 0,71%, AB Kreditex AS 0,70%, Primero Finance OÜ 0,67%, OÜ AIRES LAENUD 0,44%, Rävälä Laenud OÜ 0,32%, Omega Laen AS 0,27%, OÜ Citadele Leasing & Factoring 0,24%, Medicredit OÜ 0,11%, Eesti Ühistuliising OÜ 0,10%, Fresh Finance OÜ 0,09%, Nordic Hypo AS 0,09%, Ehital Krediit OÜ 0,08%, aktsiaselts Saare Kalur 0,08%, Modena Estonia OÜ 0,06%, Credit.ee OÜ 0,05%, AS Finora Capital 0,04%, Mercury Credit OÜ 0,04%, RE Invest OÜ 0,04%, OREON OÜ 0,04%, Baltasar Liising OÜ 0,04%, Invest in OÜ 0,03%, Tenor OÜ 0,03%, Tele2 Eesti Aktsiaselts 0,02%, Berger Financial Group OÜ 0,02%, Clementer OÜ 0,02%, Kemotex Finance OÜ 0,02%, aktsiaselts UUEMÕISA INVEST 0,02%, Best Capital OÜ 0,02%, Autokiirpant OÜ 0,01%, ON24 Aktsiaselts 0,01%, Saare Finants OÜ 0,01%, Kinnistulaen OÜ 0,003%, TBB Liisingu AS 0,002%, Digiteks Osäühing 0,001% ja osäühing TKM Finants 0,00%.

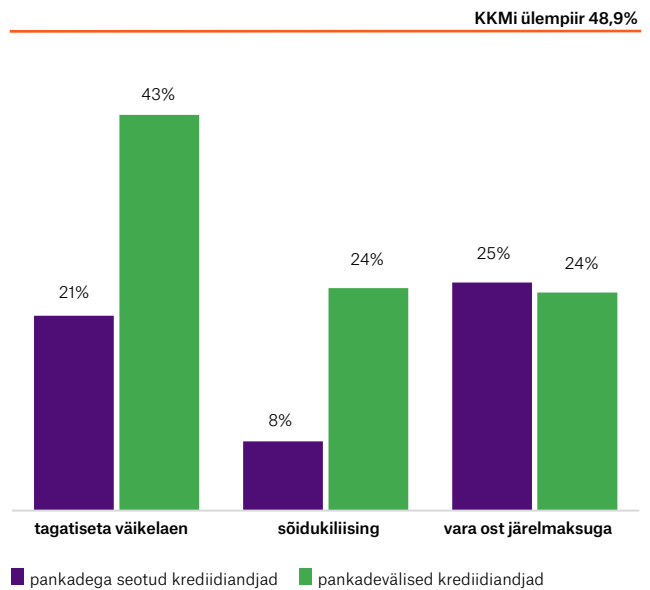
¹³ Andmed hõlmavad eraisikutele väljastatavaid tarbimisläene.

¹⁴ Lisaks eraisikutele mõeldud tarbimisläenudele väljastavad krediidiandjad läene äriühingutele. Nende üle Finantsinspeksioon järelevalvet ei tee. Äriühingute läenude jääk ulatus 2022. aasta lõpus 2,5 miljardi euroni (aasta tagasi 2,3 miljardi euroni).

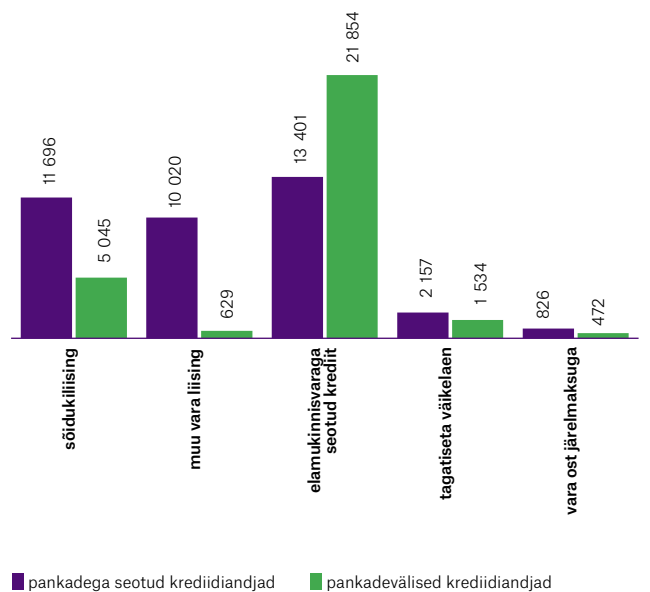
Pankadevälised krediidiandjad, kes enamasti tegutsevad kiirlaenuandjatena, erinevad pankadega seotud krediidiandjatest nii oma laenuportfelli struktuuri kui ka laenuitingimuste poolest. Nende laenud on keskmiselt märgatavalt kallimad kui pankadega seotud krediidiandjatel. Näiteks oli sõidukiliisingu kulukuse määr (KKM) aasta lõpus pankadega seotud krediidiandjate puhul keskmiselt 8%, samas kui pankadeväliste krediidiandjate puhul 24% (joonis 23). Tagatiseta väikelaenu KKM oli pankadega seotud krediidiandjate puhul 21% võrrelduna pankadeväliste krediidiandjate 43%ga.

Samuti on keskmine laenulepingu jääk pankadega seotud krediidiandjatel enamasti märgatavalt suurem. Sõidukiliisingu keskmine laenujääk oli pankadega seotud krediidiandjatel 11 696 eurot ja pankadevälistel krediidiandjatel 5045 eurot (joonis 24). Igapäevaste arveldustega seotud tagatiseta väikelaenu ja järelmaksulepingu jääk oli pankadega seotud krediidiandjatel keskmiselt 2157 eurot ja 826 eurot, pankadevälistel krediidiandjatel 1534 eurot ja 472 eurot. Vaid elamukinnisvaraga seotud laenud olid pankadevälistel krediidiandjatel keskmiselt suuremad – 21 854 eurot võrrelduna 13 401 euroga.

Joonis 23. Krediidiandjate keskmine krediidi kulukuse määr 4. kvartalis enim väljasatud laenude põhjal

Joonis 24. Keskmine laenulepingute jääk 2022. aasta lõpus eurodes

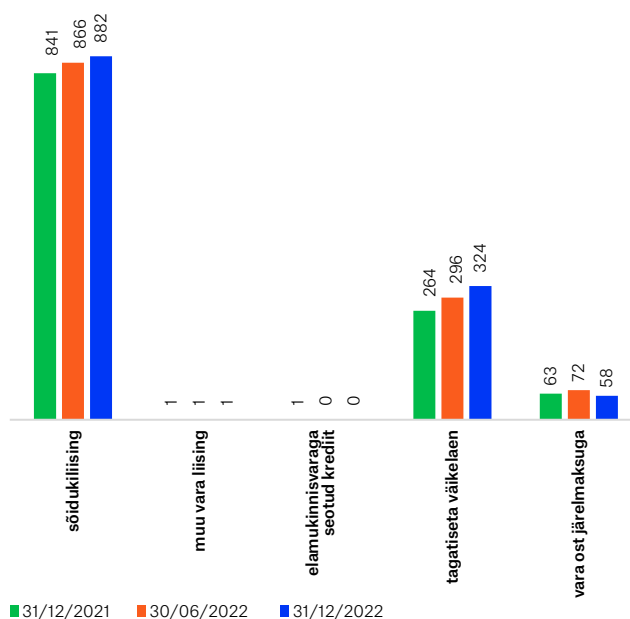

PANKADEGA SEOTUD KREDIIDIANDJAD

Pankadega seotud krediidiandjate laenuportfelli jääk oli detsembri lõpus 1,26 miljardit eurot, kasvades aastaga 8% ehk 96 miljoni euro võrra. Enim kasvas tagatiseta väikelaenu jääk, 60 miljoni euro võrra ja sõidukiliisingu jääk 41 miljoni euro võrra. Järelmaksu jääk vähenes 5 miljoni euro võrra (joonis 25).

Pankadega seotud krediidiandjate laenulepingute arv ulatus detsembri lõpus 295 637ni.

Joonis 25. Pankadega seotud krediidiandjate laenude jääk mln eurodes

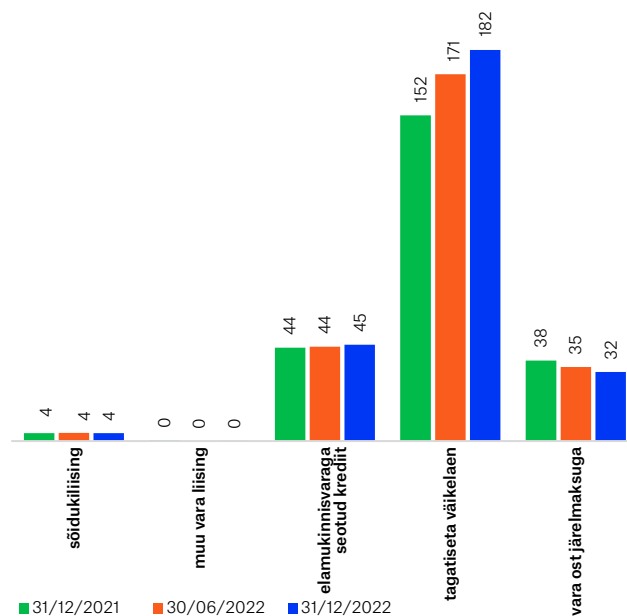

PANKADEVÄLISED KREDIIDIANDJAD

Pankadeväliste krediidiandjate laenuportfelli jääk oli detsembri lõpus 263 miljonit eurot, kasvades aastaga 26 miljoni euro võrra. Ka siin suurenes enim tagatiseta väikelaenu jääk, 30 miljoni euro võrra, ulatudes aasta lõpus 182 miljoni euroni ning moodustades suurima osa (69%) pankadeväliste krediidiandjate laenuportfelist (joonis 26).

Lepingute arv oli detsembri lõpus 190 058.

Joonis 26. Pankadeväliste krediidiandjate laenude jääk mln eurodes

4.1. KREDIIVAHENDAJAD

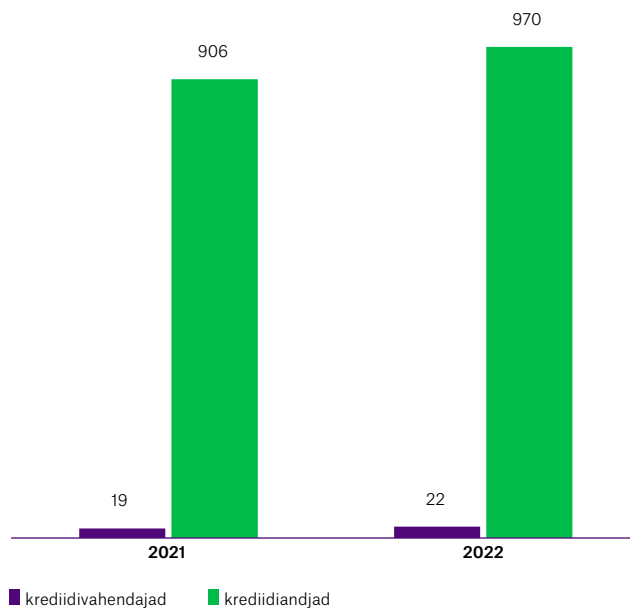
Lisaks tarbijakrediidi pakkujatele tegutsevad turul krediidi-
vahendajad. 2022. aasta lõpus oli neid kaheksa.

Krediivahendajate käive oli 2022. aastal 22 miljonit eurot
(2021. aastal 19 miljonit eurot), mis jääb krediidiandjate
käibele (970 miljonit eurot) märkimisväärselt alla (joonis 27).

Krediivahendajate seas kuulus suurim osa käibest Omaraha
OÜ-le (36%), talle järgnesid OÜ Altero (26%) ja Ühisraha OÜ
(20%).

Tarbijakrediidilepinguid vahendati kokku 30 789, mida on
55% rohkem kui 2021. aastal. Suurima osa lepingutest
vahendas samuti Omaraha OÜ (51%).

Joonis 27. Krediidiandjate ja -vahendajate
käive mln eurodes

5. INVESTEERIMIS- JA PENSIONIFONDID¹⁵

FONDIDE VARADE MAHT¹⁶

Fondide sektorit mõjutas 2022. aastal kõige rohkem lepingute lõpetamine ja raha väljamaksmine teise samba kogumispensiooni fondidest ja üldine langus finantsturgudel. Selle tõttu vähenes avalike investeerimisfondide¹⁷ maht aastaga 397 miljoni euro võrra ehk 8% ning oli detsembri lõpus 4,9 miljardit eurot.

Teise samba kogumispensiooni fondide varade maht vähenes aastaga 439 miljoni euro võrra ehk 10%, moodustades 4,0 miljardit eurot (joonis 28). Seega 2022. aasta lõpuks kukkus kogumispensiooni fondide maht viie aasta tagusele tasemele.

Ka aktsiafondide¹⁸ varade maht vähenes. Viimati olid Eesti aktsiafondide varad sama suured 20 aastat tagasi. 2022. aastal vähenesid aktsiafondide varad 21 miljoni euro võrra ehk 22%, moodustades 74 miljonit eurot.

Täiendava kogumispensiooni fondide varad kasvasid aastaga kõige rohkem, 40 miljoni euro võrra ehk 10%. Täiendava kogumispensiooni fondid on suuruselt teine fondiliik Eestis. Aasta lõpus oli nende maht 431 miljonit eurot.

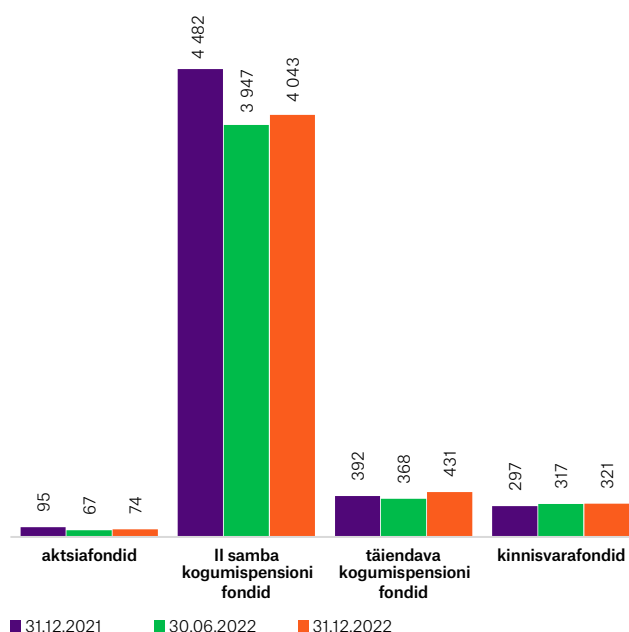
Kasvutrendis olid 2022. aastal ka avalikud kinnisvarafondid – nende varade maht suurenes 23 miljoni euro võrra ehk 8%.

Turujaotus fondide varade mahu järgi (kolm suurimat turuosalist):

Swedbank Investeerimisfondid	35%
LHV Varahaldus	27%
SEB Varahaldus	15%

Osakuomanike koguarv: 793 135 kehtivat lepingut
Teenuse maht: fondide kogumaht 4,9 miljardit eurot

Joonis 28. Avalike fondide investeringute turuväärtus mln eurodes

¹⁵ Investeerimisfondide andmed hõlmavad kõiki Eestis registreeritud avalike investeerimisfondide kliente, sh välisriikide omi.

¹⁶ Varade maht on kajastatud turuväärtuses.

¹⁷ Avalike investeerimisfondide alla kuuluvad eurofondid, alternatiivfondid ja pensionifondid. 2017. aasta alguses jõustunud investeerimisfondide seaduse järgi end väikefondi valitsejaks nimetanud fondivalitsejatele kohaldatava finantsjärelevalve ulatus ja sellega kaasnev aruandluskohustus on piiratud, mistõttu ei ole neid siinses ülevaates kajastatud.

¹⁸ Kohalike aktsiafondide hulka loetakse ka fondifondid ja segafondid.

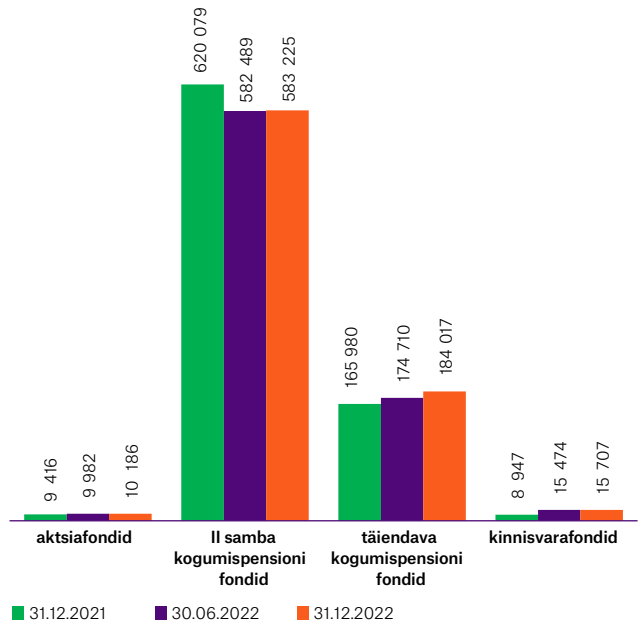
FONDIDE OSAKUOMANIKUD

2022. aasta lõpus oli osakuomanikel¹⁹ Eestis avalike fondidega kokku 793 135 lepingut²⁰, mida on 1% võrra vähem kui aasta varem.

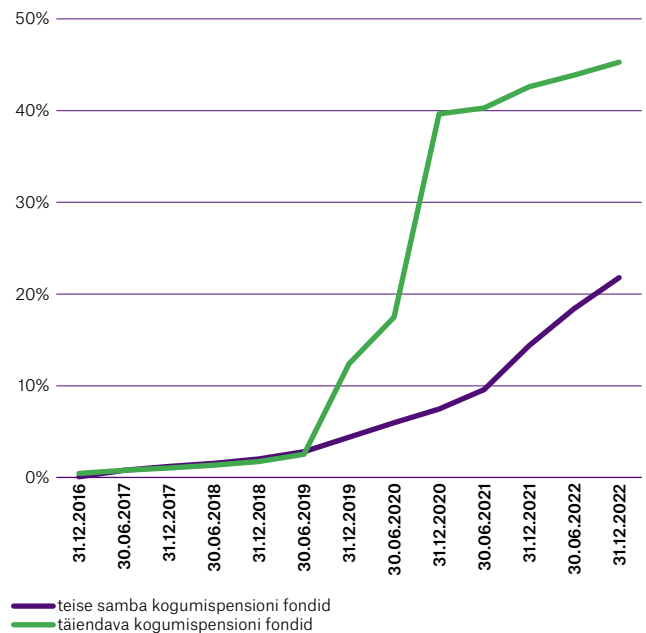
97% kõikidest lepingutest on sõlmitud pensionifondidega: teise samba kogumispensiooni fondidega 583 225 lepingut ja täiendava kogumispensiooni fondidega 184 017 lepingut (joonis 29). Teistes fondiliikides on osakuomanike lepingute arv oluliselt väiksem: avalikel kinnisvarafondidel 15 707 lepingut ja aktsiafondidel 10 186 lepingut.

2022. aastal kasvas endiselt huvi pensioni kogumiseks indeksfondide kaudu ja selliseid fonde valinud osakuomanike arv on taas suurenenud. Aasta lõpus ulatus indeksit järgivate fondide osakaal 22% kõikidest teise samba kogumispensiooni fondide ja 45% täiendava kogumispensiooni fondide lepingute arvust (2021. aasta lõpus vastavalt 14% ja 43%) (joonis 30).

Joonis 29. Avalike fondide osakuomanike lepingute arv

Joonis 30. Indeksit järgivate fondide osakaal pensionifondide osakuomanike lepingute arvust

19 Paljud isikud teevad investeringuid mitmesse investeerimis- või pensionifondi ja seega on fondidesse investeerivate isikute arv väiksem kui lepingute arv.
20 Osakuomanike arv sisaldab ka mitteresidentidest osakuomanike.

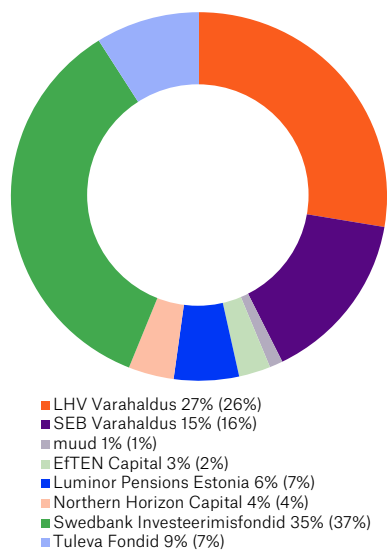
FONDIVALITSEJAD²¹

Peamisteks muutusteks Eesti fonditeenuste turul 2022. aastal olid Tuleva Fondide turuosa kasv 7%-lt 9%-le ja Swedbank Investeerimisfondide turuosa vähenemine 37%-lt 35%-le (joonis 31). Vaatamata turuosa vähenemisele jääb Swedbank Investeerimisfondid suurimaks fondivalitsejaks. Talle järgnevad 27% turuosaga LHV Varahaldus ja 15% turuosaga SEB Varahaldus.

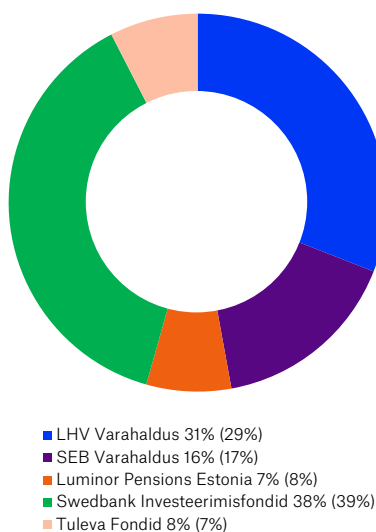
Teise samba kogumispensioni fondide hulgas kasvas turuosa LHV Varahalduse ja Tuleva Fondide puhul, vastavalt 29%-lt 31%-le ja 7%-lt 8%-le (joonis 32). Swedbank Investeerimisfondide ja SEB Varahalduse turuosad aga kahanesid, vastavalt 39%-lt 38%-le ja 17%-lt 16%-le. Eesti turu suurimaks teise samba kogumispensioni fondide valitsejaks jääb Swedbank Investeerimisfondid.

Täiendava kogumispensioni fondide turul oli jätkuvalt kiireima kasvuga Tuleva Fondid, kes kasvatas aastaga oma turuosa 23%-lt 29%-le (joonis 33). LHV Varahalduse turuosa tõusis 13%-lt 14%-le. Teiste fondivalitsejate turupositsioon kahanes: Swedbank Investeerimisfondidel 40%-lt 37%-le, SEB Varahaldusel 17%-lt 15%-le ja Luminor Pensions Estonial 7%-lt 5%-le.

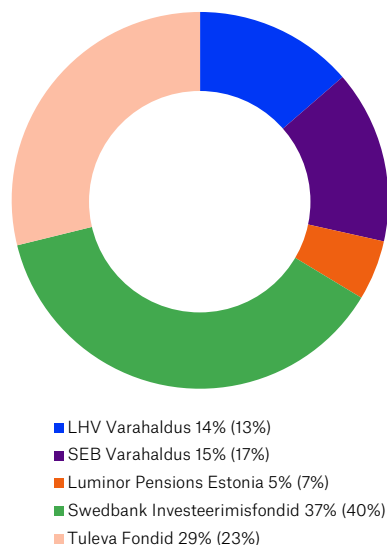
Joonis 31. Fonditeenuste turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 32. Teise samba kogumispensioni fondide turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 33. Täiendava kogumispensioni fondide turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

²¹ Fondivalitsejate turuosad on arvatud Eestis registreeritud avalike investeerimisfondide varade põhjal.

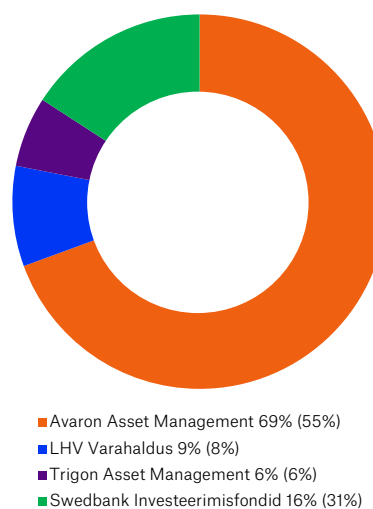
Avalike kinnisvarafondide turul tegutses vaid kaks fondivalitsejat: Northern Horizon Capital (59%) ja EfTEN Capital (41%) (joonis 34).

Aksiafondide turul kuulus 2022. aasta lõpus suurim turuosa (69%) Avaron Asset Managementile (joonis 35).

Joonis 34. Avalike kinnisvarafondide turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 35. Aktsiafondide turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

6. TEISE PENSIONISAMBA VÄLJAMAKSED

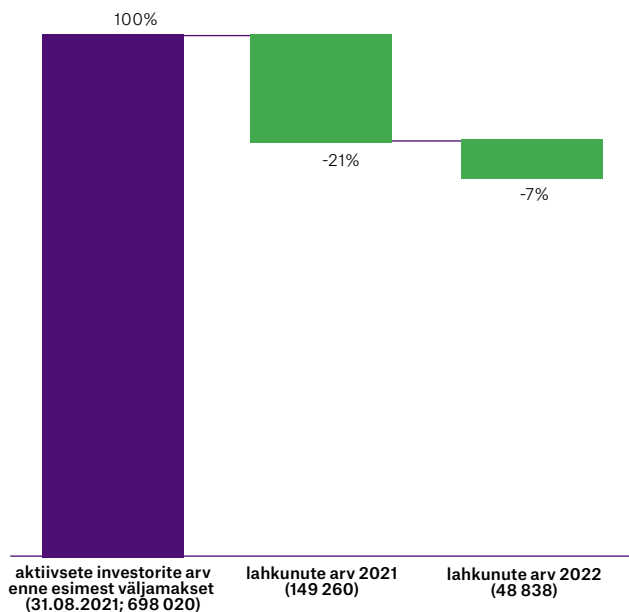
Alates 2021. aastast on võimalik lõpetada teise pensionisambasse investeerimine ja kogutud raha pensionifondist välja võtta. Selle tõttu võivad nüüd teisest pensionisambast väljamakseid saada mitte ainult pensionile minevad isikud, vaid ka kõik teised, kes esitavad selleks sooviavalduse.

Pensionikeskuse andmetel soovis 2022. aastal teisest pensionisambast lahkuda ligi 49 000 inimest. Kuigi sooviavalduse alusel lahkujate arv on kolm korda väiksem kui see oli 2021. aastal, ületab see siiski märgatavalt pensionile jäämise tõttu teisest sambast väljujate arvu (8000–9000 inimest aastas). Teise pensionisambaga liitus eelmisel aastal 28 000 inimest.

Seega kokku vähenes pensionireformi mõjul teise samba kogumispensioni fondide investorite arv võrreldes väljamaksete eelse ajaga 28% (joonis 36).

Pensionifondidest maksti välja kokku ca 1,8 miljardit eurot (sh 2022. aastal ca 0,4 miljardit eurot), mis on umbes kolmandik pensionifondide varade mahust, mis oli enne väljamaksete algust.

Joonis 36. Teise samba investorite arvu muutus pensionireformi mõjul (investorite arv seisuga 31.08.2021 = 100%)

7. VÄÄRTPABERIPORTFELLIDE VALITSEMINE²²

PORTFELLIDE MAHT

Väärtpaberiportfellide valitsemise teenust pakuvad nii fondi- valitsejad, pangad kui ka investeerimisühingud. Valitsetavate portfellide koondmaht vähenes 2022. aastal 3% ja oli 819 miljonit eurot (2021. aastal oli kasv 23%). Peamised muutused toimusid pankade valitsetavates portfellides, mille koondmaht vähenes aastaga 683 miljonilt 666 miljonile eurole (joonis 37).

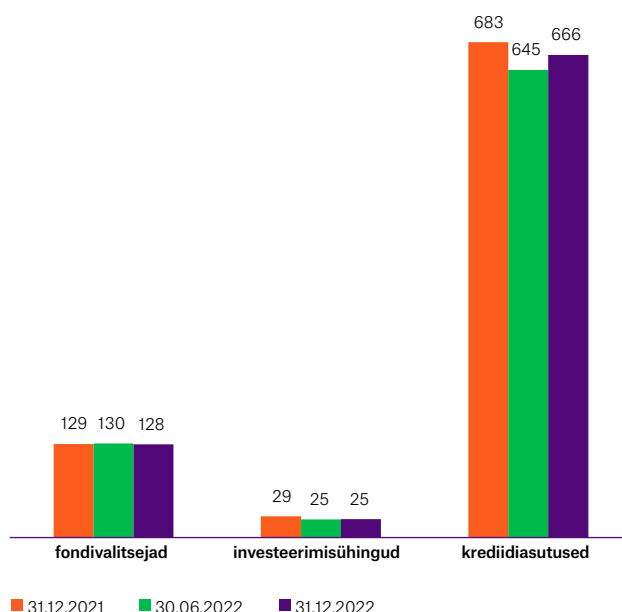
Fondivalitsejate ja investeerimisühingute kliendiportfellide maht muutus vähe. Fondivalitsejate klientide portfell ulatus aasta lõpus 128 miljoni euroni ja investeerimisühingute klientide portfell 25 miljoni euroni.

Turujaotus portfellide mahu järgi (kolm suurimat turuosalist):

Swedbank grupp	40%
LHV Pank	27%
Luminor Bank	19%

Teenuse maht: portfellide kogumaht 819 miljonit eurot

Joonis 37. Portfellide maht mln eurodes

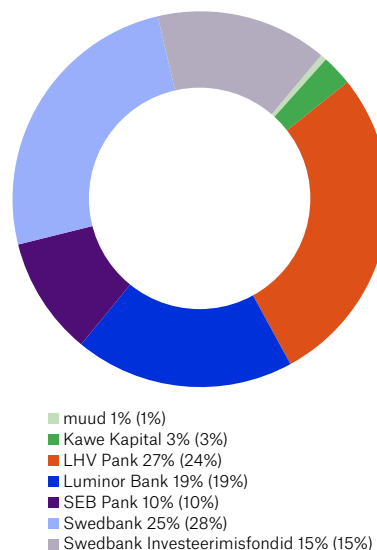

PORTFELLIVALITSEJAD

Portfellivalitsemise teenuse pakkumisel kuulus suurim turuosa Swedbanki grupi ettevõtjatele (kokku 40%). Teisele positsioonile tõusis LHV Pank (27%). Neile järgnes Luminor Bank (19%) (joonis 38).

Fondivalitsejatest kuulus suurim portfell Swedbank Investeerimisfondidele, investeerimisühingutest aga Kawe Kapitalile.

Joonis 38. Portfellide valitsemise turu jaotus teenusepakkuja järgi 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

²² Andmed portfellide valitsemise kohta hõlmavad kõiki turuosalisi Eestis, kes pakuvad seda teenust, sh nõustamist. Nende kliendid võivad olla nii Eestist kui ka välisriigist.

8. VÄÄRTPABERITURG

Eesti ainus reguleeritud väärtpaberite järelturg on Nasdaq Tallinna börs, mille põhinimekirjas oli 2022. aasta viimasel kauplemspäeval noteeritud 18, lisanimekirjas 2, kaubeldavate fondide nimekirjas 2 ning Balti võlakirjade nimekirjas 13 finantsinstrumenti. 2022. aastal Balti põhinimekirjas uusi aktsiaid ei noteeritud.

Paralleelselt reguleeritud turuga tegutseb Eestis Nasdaq Balti alternatiivturg First North, mille aktsianimekirja kuulus eelnevaga samal kauplemspäeval 13 ja võlakirjanimekirja 4 instrumenti. 2022. aastal noteeriti alternatiivturul First North 5 uut aktsiat, mille kaasmõjul ulatus sealne turukapitalisatsioon 183,5 miljoni euroni (2021: 172,6 miljoni eurot).

Nasdaq Baltic andmetel oli Eesti väärtpaberiturgudel kaubeldavate instrumentide turukapitalisatsioon 2022. aasta viimase kauplemspäeva seisuga ligikaudu 5,10 miljardit eurot (joonis 39). 22,7% kogu turukapitalisatsioonist moodustas Enefit Green.

2022. aastal teostati Eesti väärtpaberiturgudel noteeritud instrumentidega 964 739 tehingut (2021: 897 118). Kauplemiskäive langes 22,0% 411 miljoni euroni (2021: 527 miljoni eurot). Käibeliidriks oli Enefit Green 115 miljoni euroga, moodustades kogu kauplemiskäibest 28,0%. Muuhulgas oli Enefit Green ka Tallinna börsil ainus aktsia, mille hind tõusis 2022. aastal (8,3%).

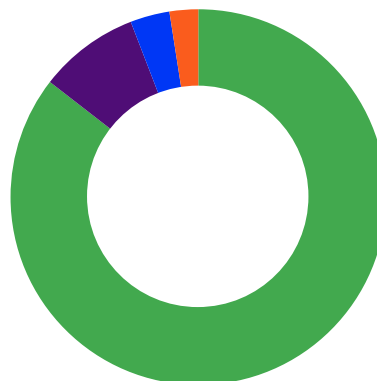
Tallinna börsil noteeritud aktsiad:

põhinimekirjas 18
lisanimekirjas 2

Käive: 2022. aastal 411 miljoni eurot

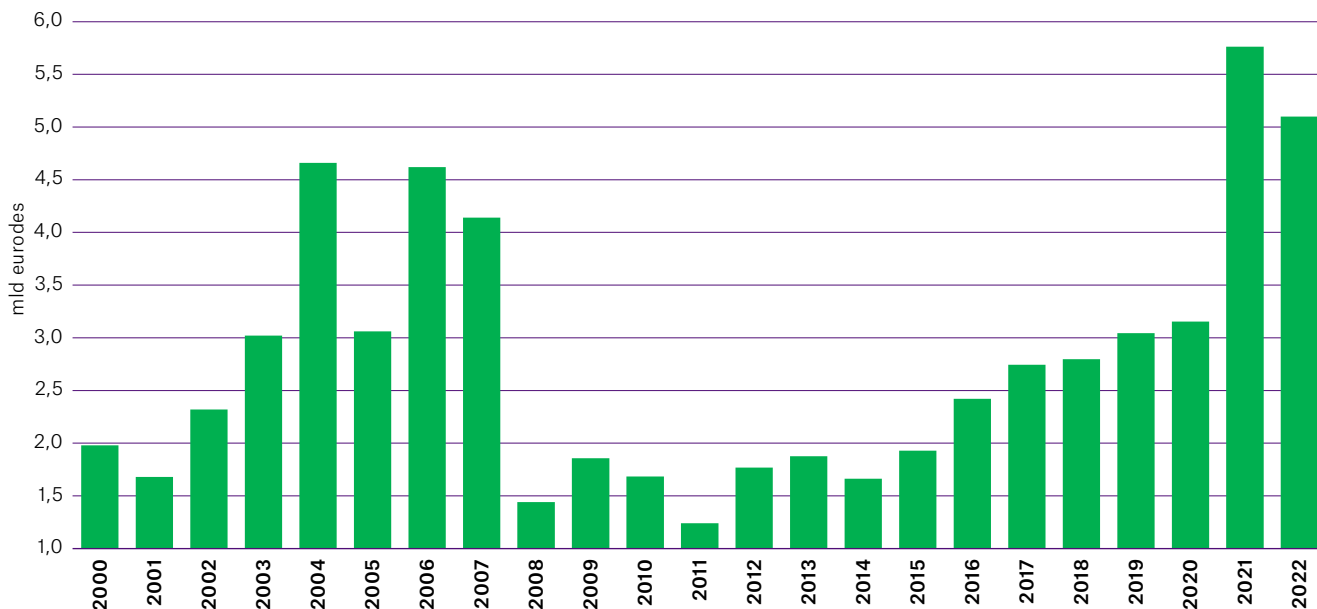
Turukapitalisatsioon: 2022. aastal 5,1 miljardit eurot

Joonis 40. Eesti väärtpaberiturgude tehingute arv aastal 2022 (sulgudes 2021)

■ Balti põhinimekiri 86% (88%)
■ First North aktsianimekiri 9% (7%)
■ Balti kaubeldavad fondid 3% (3%)
■ muud 2% (2%)

Joonis 39. Turukapitalisatsioon

Tehingute arvu suurenemist on muuhulgas mõjutanud ebakindlusest tulenev volatiilsus, pensionisamba reform (sh võimalus avada pensioni investeerimiskonto), emitentide ja jaeinvestorite arvu kasv. Paralleelselt on kauplemiskäive ja turukapitalisatsioon langenud tulenevalt valuatsioonide vähenemisest, mis on muuhulgas tingitud majanduse väljavaadete halvenemisest, inflatsioonist, sõjast Ukrainas ning kitsendavast rahapoliitikast.

2021. aasta lõpus oli ligi 91 000 väärtpaberikontot, mille hoiti vähemalt ühte Tallinna börsil kaubeldavat väärtpaberit, kuid 2022. aasta lõpuks ületas taoliste väärtpaberikontode arv aktsiaraamatute järgi 102 000 piiri. Väärtpaberikontode arvu viimaste aastate kasvu on muuhulgas toetanud asjaolu, et aktiivseimad börsiliikmed on kaotanud tehingutasud Balti aktsiatega kauplemisel. 2022. aasta lõpus ulatus tehingute arvu mõttes LHV Pank ASi (54,5%) ja Swedbank ASi (35,4%) turuosa kokku 89,9%ni, mis on võrreldes 2021. aastaga (88,5%) pisut kasvanud.

Turu hetkeolukorda ja aktsiate liikumist on võimalik hinnata ühtlasi üldindeksi alusel. Kohalikuks üldindeksiks on OMX Tallinn, mis sisaldab kõiki põhi- ja lisanimekirjas olevaid aktsiaid, välja arvatud selliste ettevõtete omi, mille ainuosanik kontrollib 90% või rohkem käibel olevatest aktsiatest. OMX Tallinna indeks langes 2022. aastal 11,7% (joonis 41).

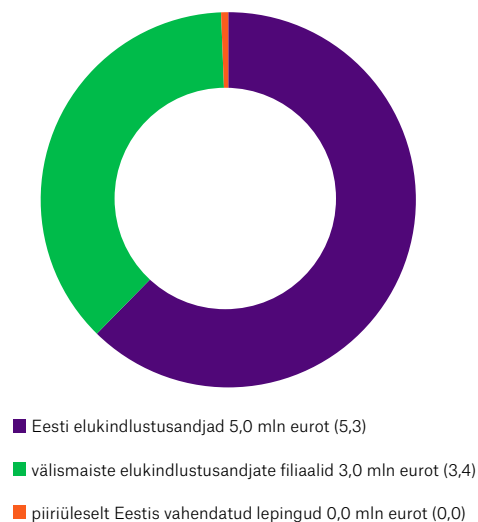
Joonis 41. OMX Tallinn börsiindeks

9. ELUKINDLUSTUSE TURG

Eestis pakuvad elukindlustuslepinguid peamiselt Eestis registreeritud kindlustusseltsid ja välisriigi kindlustusseltside Eesti filiaalid. Elukindlustuslepinguid saab Eestis pakkuda ka piiriülese eelkõige kindlustusmaaklerite kaudu, kuid selliste lepingute maht on pea olematu (joonis 42).

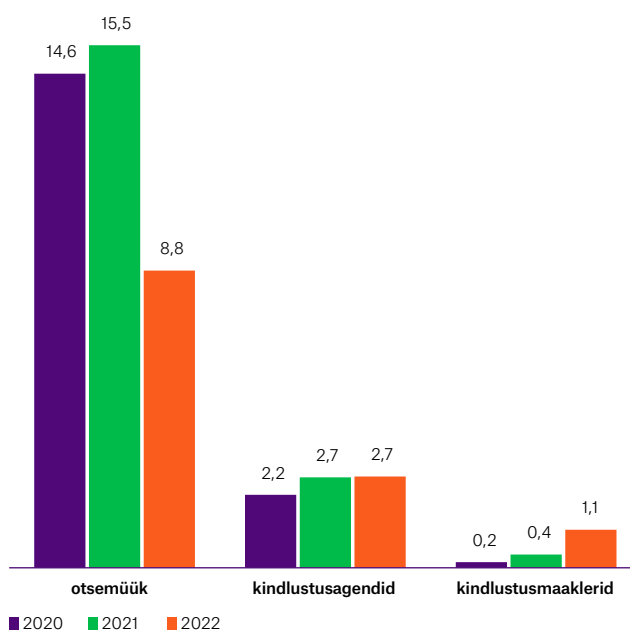
Joonis 42. Kindlustusmaksete maht elukindlustuses 2022. aastal (sulgudes 2021. aastal)

9.1. ELUKINDLUSTUSLEPINGUTE UUSMÜÜK

2022. aastal sõlmiti Eestis 29 872 uut elukindlustuslepingut, mida on vähem kui eelmisel aastal (2021. aastal sõlmiti 31 322 uut lepingut). Nende alusel laekus märgatavalt vähem kindlustusmakseid – 12,6 miljoni euro ulatuses (2021. aastal 18,5 miljonit eurot). Suurim langus toimus kindlustusandja enda poolt korraldatud müügi kaudu (otsemüük), kus uute lepingute kindlustusmaksete maht vähenes pea kõikides elukindlustusseltsides, kuigi lepinguid sõlmiti rohkem. Siiski jääb otsemüük elukindlustusandjate jaoks peamiseks müügikanaliks: 70% uute lepingute kindlustusmaksetest tuli just otsemüügi kaudu (joonis 43).

Joonis 43. Uute elukindlustuslepingute sõlmimine erinevate müügikanalite kaudu (maksete põhjal, mln eurodes)

9.2. ELUKINDLUSTUST PAKKUVAD KINDLUSTUSSELTSID

Kindlustusmaksed²³

2022. aastal kogusid elukindlustusseltsid (nii uute kui ka eelmistel aastatel sõlmitud lepingute alusel) Eestis kindlustusmaksleid 79 miljoni euro ulatuses²⁴, mida on 9% vähem kui aasta tagasi. 2021. aastal koguti 87 miljoni euro eest maksleid. Eestis kogutud maksleid maht pole viimased 13 aastat eriti kasvanud – näiteks ka 2010. aastal oli kindlustusmaksleid maht samas suurusjärgus, 80 miljonit eurot.

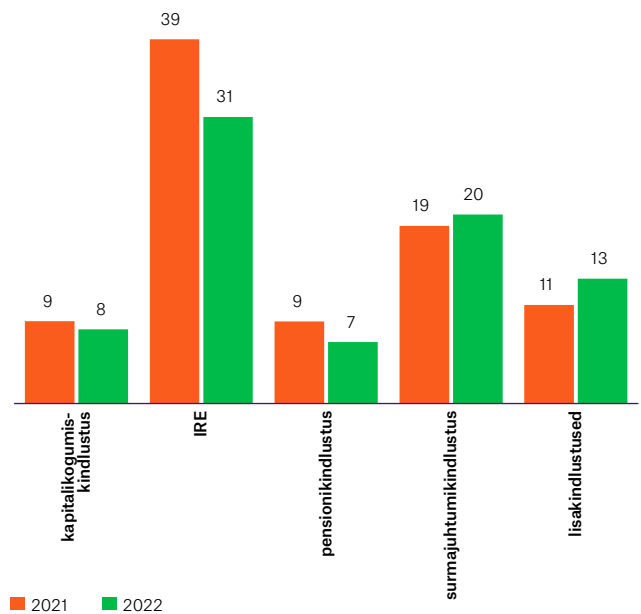
Suurima mahuga toode oli endiselt investeerimisriskiga elukindlustus (IRE), mille maksleid maht oli 2022. aastal 31 miljonit eurot (aasta varem 39 miljonit eurot) (joonis 44). Sellele järgnes surmajuhtumikindlustus maksleid mahuga 20 miljonit eurot (aasta varem 19 miljonit eurot).

Turujaotus kindlustusmaksleid järgi (kolm suurimat turuosalist):

Swedbank Life Insurance SE	48%
SEB Life and Pension Baltic Eesti filiaal	24%
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	15%

Teenuse maht: 2022. aastal laekus kindlustusmaksleid 79 miljonit eurot

Joonis 44. Kindlustusmaksleid elukindlustusliikide kaupa mln eurodes

²³ Kindlustusmaksleid andmed on võetud Statistikaametist.

²⁴ Andmed ei sisalda väljastpoolt Eestit kogutud kindlustusmaksleid.

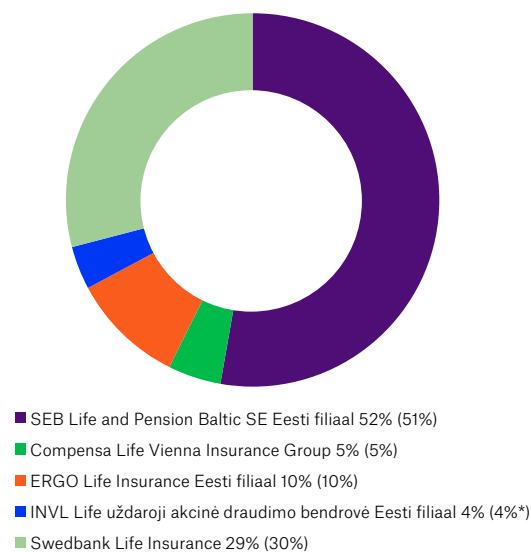
Elukindlustusandjad

2022. aasta keskel lisandus Eestis tegutsevate elukindlustusandjate hulka INVL Life, kes võttis üle Mandatum Life Insurance Company Eesti filiaali kindlustusportfelli. Aasta lõpu seisuga kuulus talle 5% elukindlustuse turust.²⁵ Suurim turuosa kuulus Swedbank Life Insurance SE-le (48% elukindlustuse turust). Talle järgnesid SEB Life and Pension Baltic SE Eesti filiaal 24% ja Compensa Life Vienna Insurance Group SE 15% turuosaga (joonis 45).

Kindlustustoodete arvestuses toimusid suuremad muutused investeerimisriskiga elukindlustuses. Teistes kindlustusliikides jäid turuosade muutused 1% piiresse.

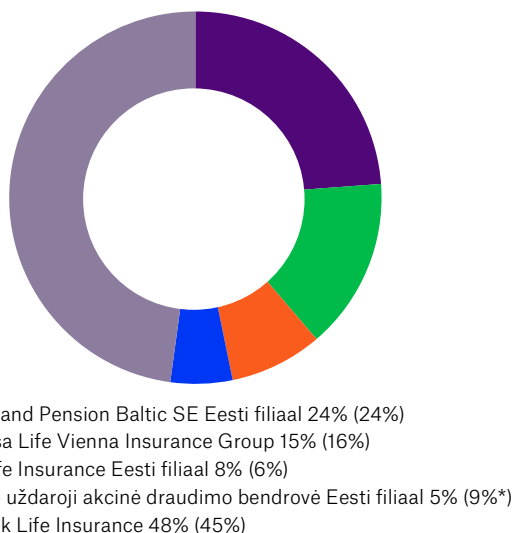
Aasta lõpus olid teiste kindlustustoodete suurimad pakkujad järgmised: SEB Life and Pension Baltic SE Eesti filiaal 52% kapitalikogumiskindlustuse turust, Swedbank Life Insurance SE 62% investeerimisriskiga elukindlustuse turust, Compensa Life Vienna Insurance Group SE 92% pensionikindlustuse turust ja Swedbank Life Insurance SE 55% surmajuhtumikindlustuse turust.

Joonis 46. Kapitalikogumiskindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

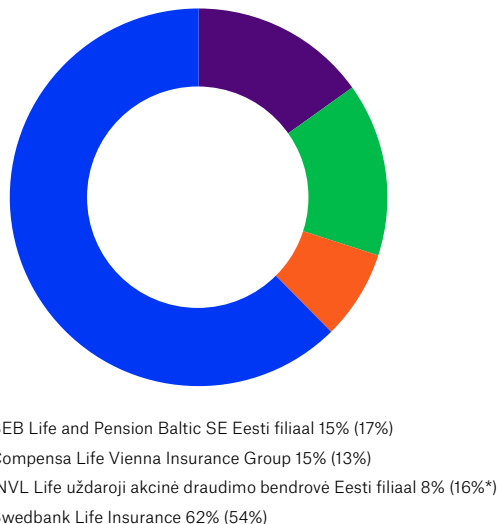
* INVL Life uždaroji akcinē draudimo bendrovē Eesti filiaali turuosa 2021. aastal sisaldab Mandatum Life Insurance Company Limited Eesti filiaali turuosa

Joonis 45. Elukindlustusseltside turu jaotus 2022. aastal laekunud kindlustusmaksete järgi (sulgudes 2021. aasta)

* INVL Life uždaroji akcinē draudimo bendrovē Eesti filiaali turuosa 2021. aastal sisaldab Mandatum Life Insurance Company Limited Eesti filiaali turuosa

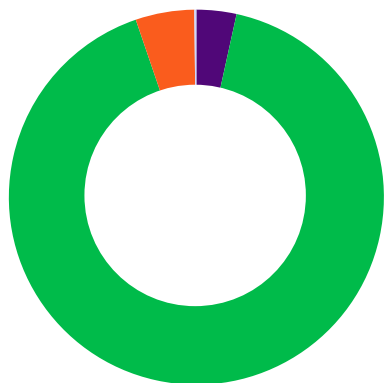
Joonis 47. Investeerimisriskiga elukindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

* INVL Life uždaroji akcinē draudimo bendrovē Eesti filiaali turuosa 2021. aastal sisaldab Mandatum Life Insurance Company Limited Eesti filiaali turuosa

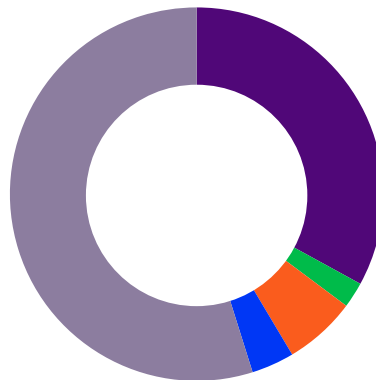
²⁵ Sisaldab endas ka jaanuarist juunini Mandatum Life Insurance Company Limited Eesti filiaali poolt kogutud kindlustusmakseid.

Joonis 48. Pensionikindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

- SEB Life and Pension Baltic SE Eesti filiaal 3% (3%)
- Compensa Life Vienna Insurance Group 92% (91%)
- ERGO Life Insurance Eesti filiaal 5% (5%)
- Swedbank Life Insurance 0% (1%)

Joonis 49. Surmajuhtumikindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

- SEB Life and Pension Baltic SE Eesti filiaal 33% (33%)
- Compensa Life Vienna Insurance Group 2% (2%)
- ERGO Life Insurance Eesti filiaal 6% (6%)
- INVL Life uždaroji akcinē draudimo bendrovē Eesti filiaal 4% (4%*)
- Swedbank Life Insurance 55% (55%)

* INVL Life uždaroji akcinē draudimo bendrovē Eesti filiaali turuosa 2021. aastal sisaldab Mandatum Life Insurance Company Limited Eesti filiaali turuosa

9.3. ELUKINDLUSTUST VAHENDAVID KINDLUSTUSMAAKLERID

Vahendatud kindlustusmaksed

2022. aastal vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid elukindlustuse makseid kogusummas ligi 1,5 miljonit eurot. Kuigi vahendatud kindlustusmaksete maht suurenes aastaga 28%, on maaklerite kogutud elukindlustuse maksete maht endiselt väga väike, alla 2% Eestis tegutsevate kindlustusseltside elukindlustuse maksetest.

Kindlustusmaaklerid vahendasid peamiselt õnnetusjuhtumi- ja haiguskindlustuse elukindlustuslepinguid ning muid elukindlustuslepinguid, vastavalt 887 000 ja 424 000 euro eest (joonis 50). Muude elukindlustuslepingute seas oli populaarseim kindlustusliik riskielukindlustus. Annuiteetmakseid vahendati 169 000 euro väärtuses. Investeeringurisikiga elukindlustuse lepingute makseid ei vahendatud üldse.

Eesti elukindlustusmaaklerid vahendavad suurel määral ka teiste riikide kindlustusandjate lepinguid. Sellised lepingud moodustasid 2022. aastal 33% ehk 491 000 eurot maaklerite kindlustusmaksetest (aasta varem 40% ehk 459 000 eurot).

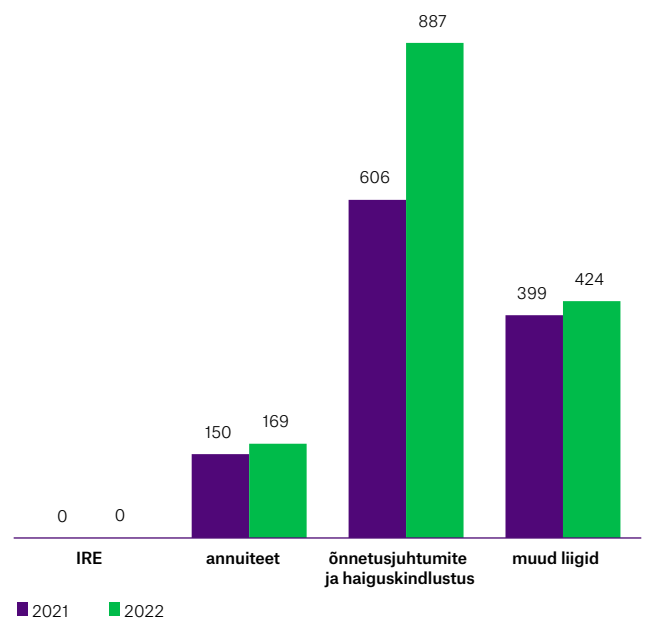
Turujaotus kindlustusmaksete järgi (kolm suurimat turuosalist):

IIZI Kindlustusmaakler	36%
UADBB Aon Baltic Eesti filiaal	22%
KindlustusEst Kindlustusmaakler	19%

Kliente: 1349 vahendatud lepingut

Teenuse maht: 2022. aastal vahendati kindlustusmakseid 1,5 miljoni euro väärtuses

Joonis 50. Kindlustusmaaklerite kaudu vahendatud kindlustusmaksed elukindlustuse liikide kaupa tuh eurodes

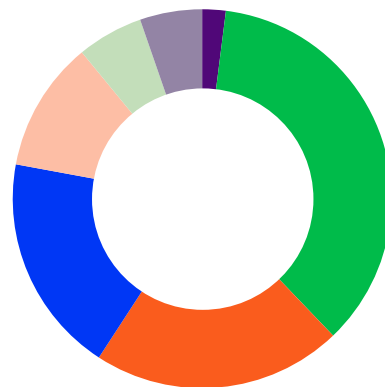

Kindlustusmaaklerid

2022. aastal vahendasid elukindlustuslepinguid kaheksa kindlustusmaaklerit.

Kuna vahendatavate elukindlustusmaksete maht on väike, on kindlustusmaaklerite turujaotus suhteliselt muutlik: iga uus leping võib maakleri turuosaga oluliselt mõjutada. 2022. aastal kuulus suurim osa turust, 36%, IIZI Kindlustusmaaklerile (joonis 51). Talle järgnesid UADBB Aon Baltic Eesti filiaal 21% ja KindlustusEst Kindlustusmaakler 19% turuosaga.

Joonis 51. Kindlustusmaaklerite turu jaotus elukindlustuse maksete järgi 2022. aastal (sulgudes 2021. aastal)

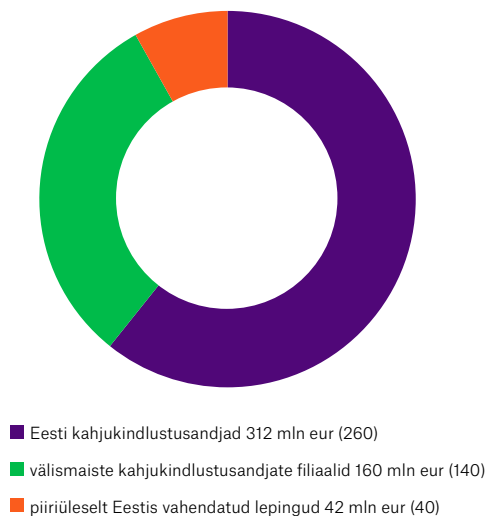
muud*	2%	(6%)
IIZI Kindlustusmaakler	36%	(29%)
UADBB Aon Baltic Eesti filiaal	21%	(24%)
KindlustusEst Kindlustusmaakler	19%	(21%)
Marsh Kindlustusmaakler	11%	(13%)
Kominsur Kindlustusmaakler	6%	(0%)
InPro Insurance Brokers	5%	(7%)

* Muude elukindlustust vahendavate kindlustusmaaklerite turuosad jagunesid järgmiselt: UADBB MAI Baltics Eesti filiaal 1%, Vagner Insurance Broker AS 0,9% ja Ultima Kindlustusmaakler OÜ 0,2%.

10. KAHJUKINDLUSTUSE TURG

Eestis pakuvad kahjukindlustuslepinguid nii Eestis registreeritud kindlustusseltsid, välisriikide kindlustusseltside Eesti filiaalid kui ka välisriikide kindlustusseltsid piiriüleselt. Piiriüleseid teenuseid pakutakse peamiselt Eesti kindlustusmaaklerite kaudu (joonis 52).

Joonis 52. Kindlustusmaksete maht kahjukindlustuses 2022. aastal (sulgudes 2021. aastal)

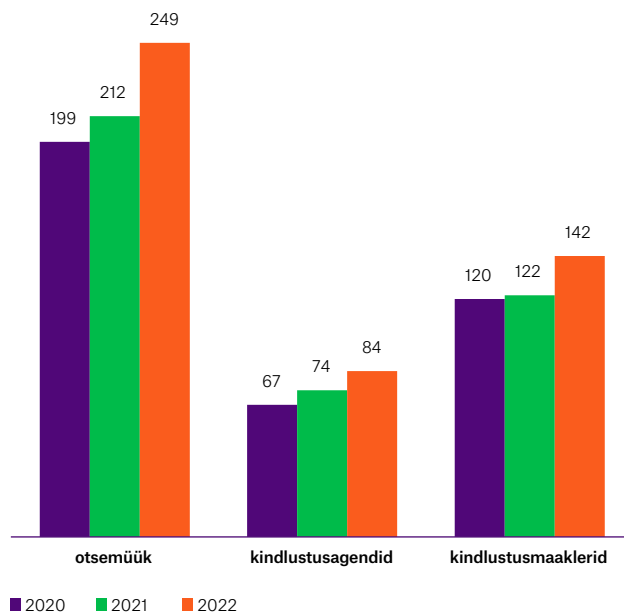

10.1. KAHJUKINDLUSTUSLEPINGUTE UUSMÜÜK

2022. aastal sõlmiti Eestis 3 391 485 uut kindlustuslepingut, mida on mõnevõrra vähem kui aasta tagasi (2021. aastal

3 433 063 lepingut). Samas laekus nende alusel oluliselt rohkem kindlustusmakseid, 475 miljoni euro ulatuses (2021. aastal 408 miljonit eurot) (joonis 53). Kindlustuslepingute otsemüük tõi kindlustusandjatele 58% uute lepingute kindlustusmaksetest. Ligikaudu 19% uute lepingute kindlustusmaksetest laekus kindlustusagentide²⁶ kaudu ja 23% kindlustusmaaklerite kaudu.

Joonis 53. Uute kahjukindlustuslepingute sõlmimine erinevate müügikanalite kaudu (maksete põhjal, mln eurodes)

26 Arv sisaldab ka grupisisesid agente.

10.2. KAHJUKINDLUSTUST PAKKUVAD KINDLUSTUSSELTSID²⁷

Kindlustusmaksed²⁸

2022. aastal kasvas kahjukindlustuse maksete laekumine 18%, mis on viimase nelja aasta kiireim kasv. Seda soosisid nii majanduse elavnemine ja korona tõttu kehtestatud liikumispääsude leevendamine kui ka tariifide tõstmine.

2022. aastal kogusid Eestis tegutsevad kahjukindlustusseltsid ja välismaiste kahjukindlustusseltside filiaalid kindlustusmaksed kokku 471 miljonit eurot (aasta varem 400 miljonit eurot).

Makseid koguti rohkem peaaegu kõikides kindlustusliikides (v.a muude sõidukite ja transporditavate kaupade kindlustus ning rahalise kaotuse kindlustus). Nagu ka varasematel aastatel olid suurema maksete koondmahuga maismaasõidukite kindlustus ja varakindlustus, vastavalt 152 miljonit ja 134 miljonit eurot (joonis 54). Märkimisväärselt kasvas reisikindlustus²⁹ – võrreldes 2021. aastaga on reisikindlustuse maksete maht peaaegu kahekordistunud, kasvades 12 miljoni euronilt 22 miljoni euronile. Ka haiguskindlustuse maksete³⁰ maht on märkimisväärselt kasvanud, 6 miljoni euronilt 10 miljoni euronile. Tegu on töandja poolt töötajate kasuks sõlmitava riikliku ravikindlustussüsteemi täiendava kindlustusega.

Turujaotus kindlustusmaksete järgi (neli suurimat turuosalist):

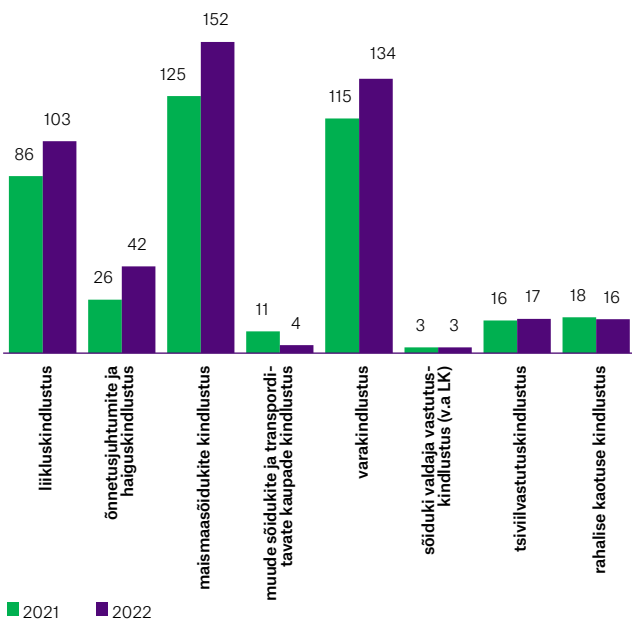
IF P&C Insurance AS	19%
Swedbank P&C Insurance	18%
ERGO Insurance	15%
AB "Lietuvos draudimas" Eesti filiaal	15%

Sõlmitud lepingute arv: 3 391 485

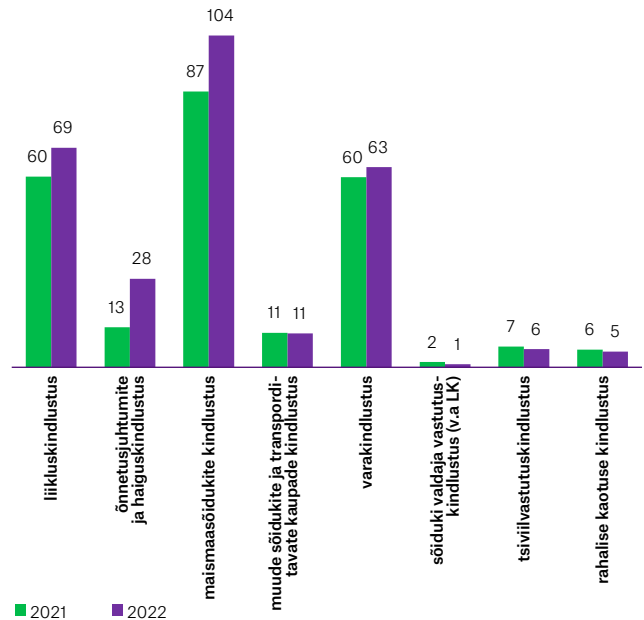
Teenuse maht: 2022. aastal koguti kindlustusmaksid 471 miljoni euro eest

2022. aastal maksti hüvitistena välja läbi aegade suurim summa, 286 miljonit eurot. Aasta varem oli hüvitiste maht 244 miljonit eurot. Hüvitiste maht kasvas enamuses kindlustusliikides. Kõige suurem osa hüvitistest maksti maismaasõidukite kindlustuses (104 miljonit eurot) ja liikluskindlustuses (69 miljonit eurot) (joonis 55).

Joonis 54. Kindlustusmaksed kahjukindlustuse liikide kaupa mln eurodes

Joonis 55. Väljamakstud hüvitised kahjukindlustuse liikide kaupa mln eurodes

²⁷ Kahjukindlustuse andmed hõlmavad ainult Eestis sõlmitud lepinguid ega sisalda Eesti kindlustusseltside sõlmitud lepinguid välisriikide filiaalides.

²⁸ Kindlustusmaksete ja väljamakstud hüvitiste andmed on võetud Statistikaametist.

²⁹ Reisikindlustus on näidatud õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse all.

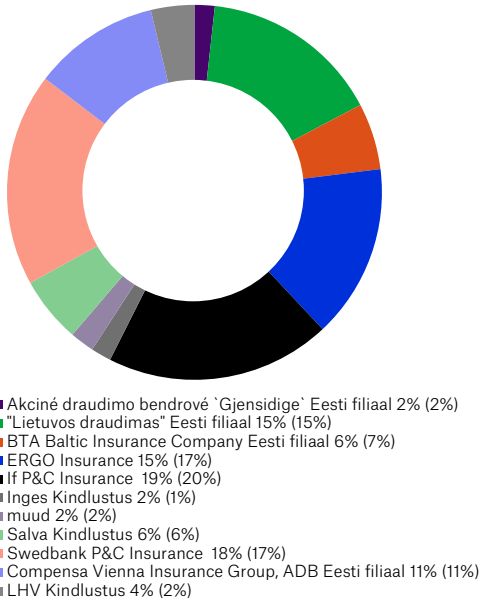
³⁰ Haiguskindlustus on näidatud õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse all.

Kindlustusandjad

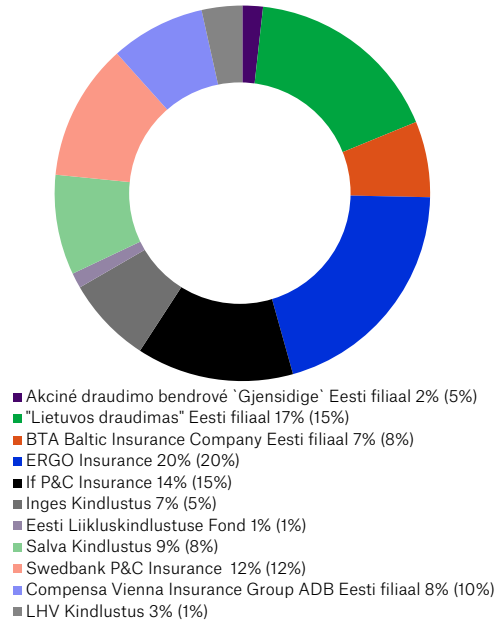
Suurimad muutused kahju-kindlustusseltside turu jaotuses 2022. aastal toimusid LHV Kindlustuse ja ERGO Insurance'i puhul. LHV Kindlustuse turuosa kasvas 2%-lt 4%-le, samas kui ERGO Insurance turuosa vähenes 17%-lt 15%-le (joonis 56). Suurimate turuosadega olid If P&C Insurance (19%) ja Swedbank P&C Insurance (18%). Neile järgnesid ERGO Insurance ja AB "Lietuvos draudimas" Eesti filiaal, mõlemad 15% turuosaga.

Toodete arvestuses omas If P&C Insurance suuremat turuosa maismaasõidukite ja varakindlustuses, vastavalt 20% ja 24%. Liikluskindlustuses kuulus suurim turuosa, 20% ERGO Insurance SE-le.

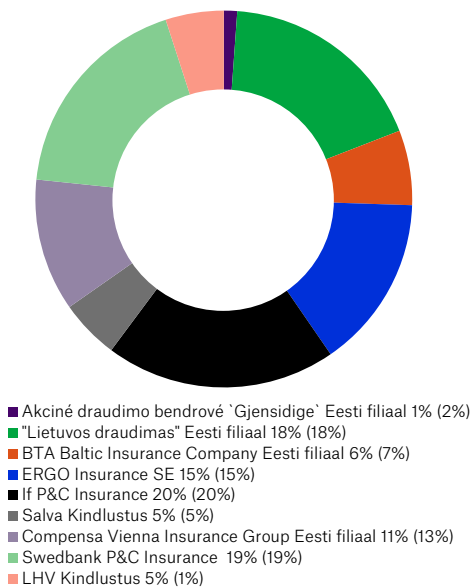
Joonis 56. Kahjukindlustusseltside turu jaotus 2022. aastal kogutud kindlustusmakstete järgi (sulgudes 2021. aasta)

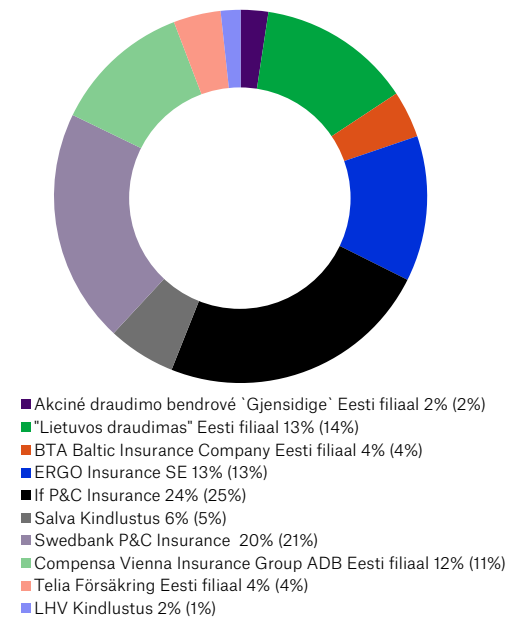
Joonis 57. Liikluskindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 58. Maismaasõidukite kindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

Joonis 59. Varakindlustuse turu jaotus 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

10.3. KAHJUKINDLUSTUST VAHENDAVID KINDLUSTUSMAAKLERID

Vahendatud kindlustusmaksed

Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid vahendasid 2022. aastal kahjukindlustuslepingute makseid 192 miljoni euro³¹ eest ehk 11% rohkem kui aasta varem (2021. aastal 173 miljonit eurot). Vahendatud lepingute arv vähenes 21 036 võrra 729 815 lepinguni.

Nagu ka varasematel perioodidel oli maaklerite vahendatud kindlustusmaksete mahu järgi suurim kindlustusliik maismaasõidukite kindlustus, kus kindlustusmakseid vahendati 51 miljoni euro ulatuses (joonis 60). Teiseks oli varakindlustus maksete mahuga 44 miljonit eurot. Liikluskindlustuses vahendati kindlustusmakseid 42 miljoni euro eest.

Eesti kindlustusmaaklerid vahendavad nii Eesti kui ka välisriikide kindlustusseltside lepingute makseid. 2022. aastal moodustasid 78% ehk 150 miljonit eurot kõigist maaklerite vahendatud kindlustusmaksetest Eesti kindlustusseltside omad ning 22% ehk 42 miljonit eurot välisriikide kindlustusandjate omad. Välisriikide kindlustusseltside lepingutest kuulus suurim osa rahalise kaotuse kindlustusele ja raudtee, õhu- ja veesõidukite ning transporditavate kaupade kindlustusele (mõlemale 14 miljonit eurot). Neile järgnes varakindlustus (6 miljonit eurot).

Viimaste aastatega on maaklerite osatähtsus Eesti kindlustusandjate müüginahus vähenenud: näiteks kui 2016. aastal vahendati maaklerite kaudu 39% Eesti kindlustusandjate kogutud kahjukindlustuse maksetest, siis 2022. aastal oli maaklerite osatähtsus vähenenud 32%-le.

Toodete vaates oli maaklerite osakaal suurim, 61%, raudtee, õhu- ja veesõidukite kindlustuses (2021. aastal 75%) (joonis 61). Liikluskindlustuses vahendati maaklerite kaudu 41% Eesti seltside maksetest. Teistes liikides jäi maaklerite osakaal enamasti vahemikku 20–35% Eesti seltside maksetest.

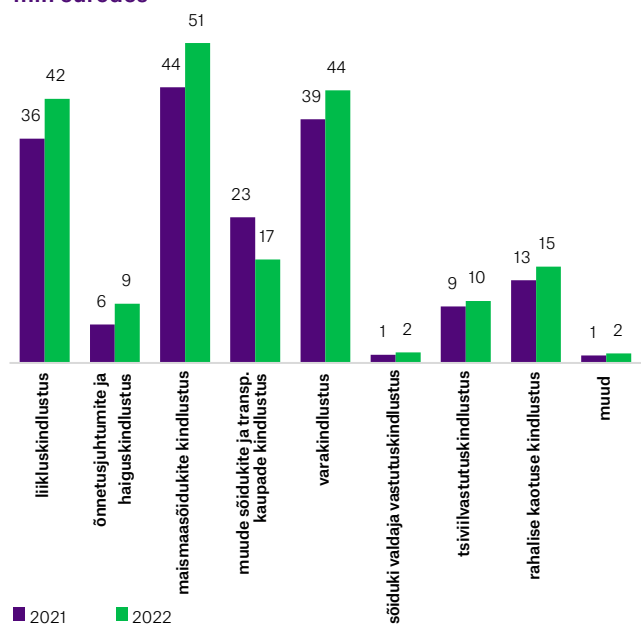
Turujaotus kindlustusmaksete järgi (neli suurimat turuosalist):

IIZI Kindlustusmaakler	28%
Marsh Kindlustusmaakler	18%
Howden Kindlustusmaakler	6%
KindlustusEST Kindlustusmaakler	6%

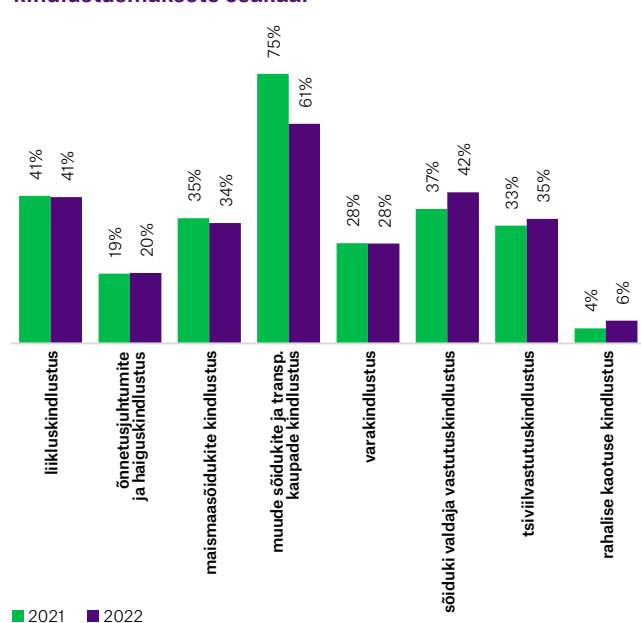
Kliente: 729 815 vahendatud lepingut

Teenuse maht: 2022. aastal vahendati kindlustusmakseid 192 miljoni euro väärtuses

Joonis 60. Kindlustusmaaklerite kaudu laekunud kindlustusmaksed kahjukindlustuse liikide kaupa mln eurodes

Joonis 61. Kindlustusmaaklerite kaudu vahendatud Eestis tegutsevate kindlustusseltside kindlustusmaksete osakaal

31 Lisaks kindlustusandjate lepingutele vahendasid maaklerid välismaiste edasi-kindlustusandjate lepinguid, mida siinne ülevaade ei hõlma. Nende kindlustusmaksete maht oli 2022. aastal 8,9 miljonit eurot.

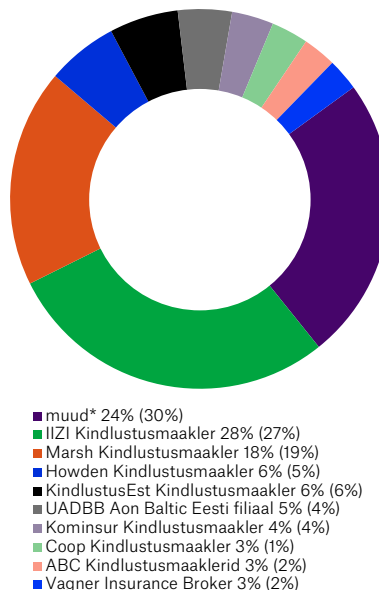
Kindlustusmaaklerid

Kahjukindlustuslepinguid vahendasid 2022. aastal 41 kindlustusmaaklerit. Samas jaguneb valdav osa turust väga väikese arvu maaklerite vahel: 75% kindlustusmaksetest vahendasid 9 maaklerit (joonis 62). 21 maaklerit olid alla 1% turuosaga.

Suurimate turuosadega olid maksete järgi IIZI Kindlustusmaakler (28%) ja Marsh Kindlustusmaakler (18%). Neile järgnesid Howden Kindlustusmaakler (endine nimi CHB Kindlustusmaakler) ja KindlustusEST Kindlustusmaakler (mõlemad 6% turuosaga).

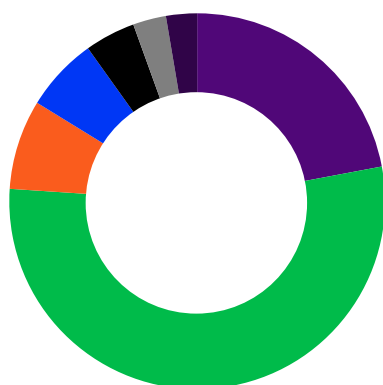
Liikluskindlustuses, maismaasõidukite kindlustuses ja reisi-kindlustuses kuulus suurim osa vahendatud maksetest IIZI Kindlustusmaaklerile, vastavalt 54%, 32% ja 46%. Varakindlustuses ja rahalise kaotuse kindlustuses oli suurim turuosa Marsh Kindlustusmaakleril, vastavalt 30% ja 89%. Raudtee, õhu- ja veesõidukite kindlustuses kuulus suurim turuosa, 29%, Kominsuur Kindlustusmaaklerile.

Joonis 62. Kindlustusmaaklerite turu jaotus kahjukindlustuse maksete järgi 2022. aastal (sulgudes 2021. aastal)

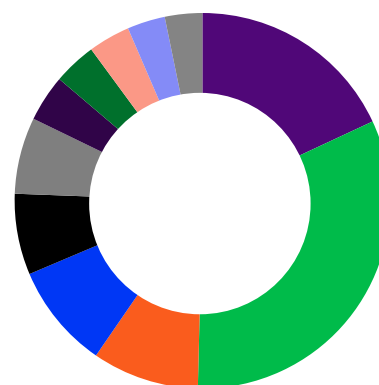
* Muude kahjukindlustust vahendavate kindlustusmaaklerite turuosad jagunevad järgmiselt: GrECo Specialty GmbH Eesti filiaal 2,43%, Marine Insurance Services SIA Eesti filiaal 2,39%, Adel Kindlustusmaaklerid OÜ 2,38%, AS Smart Kindlustusmaakler 2,37%, Fix Kindlustusmaakler OÜ 2,21%, AS Vandeni Kindlustusmaaklerid 1,77%, Optimal Kindlustusmaakler OÜ 1,54%, NB Kindlustusmaakler OÜ 1,36%, Ultima Kindlustusmaakler OÜ 1,32%, OÜ Kindlustusmaakler Tiina Naur 1,19%, OÜ TIIB Kindlustusmaakler 0,97%, Pro Kindlustusmaakler OÜ 0,83%, 1Kindlustusmaakler OÜ 0,51%, OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid 0,45%, Avor Kindlustusmaakler OÜ 0,45%, InPro Insurance Brokers OÜ 0,42%, UADBB MAI Baltics Eesti filiaal 0,41%, Cachet Insurance Broker OÜ 0,41%, Foxtall Kindlustusmaakler OÜ 0,32%, Lõuna Kindlustusmaakler OÜ 0,32%, Clemenc Kindlustusmaakler OÜ 0,20%, FS Kindlustusmaakler OÜ 0,19%, AVC Advisory Kindlustusmaakler OÜ 0,14%, Premium Kindlustusmaakler OÜ 0,13%, Vector Kindlustusmaakler OÜ 0,05%, Herrmann, Huebner & Partner Insurance Broker OÜ 0,04%, AID Kindlustusmaakler OÜ 0,04%, Direct Kindlustusmaakler OÜ 0,03%, EURORISK Kindlustusmaakler OÜ 0,03%, Northern1 Insurance Solutions Kindlustusmaakler OÜ 0,01%, Allier Kindlustusmaakler OÜ 0,01% ja Mede Kindlustusmaakler OÜ 0,002%.

Joonis 63. Kindlustusmaaklerite turu jaotus liikluskindlustuses 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

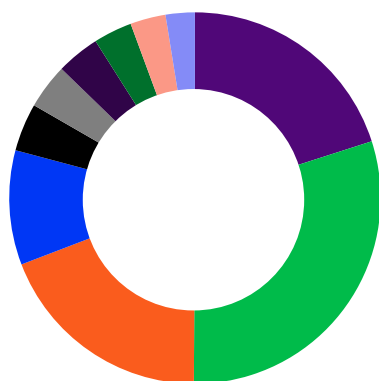
■ muud 22% (22%)
 ■ IIZI Kindlustusmaakler 54% (55%)
 ■ KindlustusEst Kindlustusmaakler 8% (8%)
 ■ UADBB Aon Baltic Eesti filiaal 6% (4%)
 ■ Howden Kindlustusmaakler 4% (6%)
 ■ Vagner Insurance Broker 3% (3%)
 ■ Fix Kindlustusmaakler 3% (2%)

Joonis 64. Kindlustusmaaklerite turu jaotus maismaasõidukite kindlustuses 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

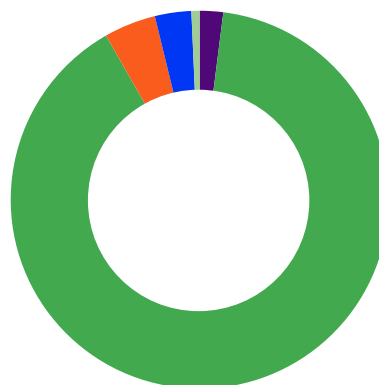
■ muud 18% (22%)
 ■ IIZI Kindlustusmaakler 32% (38%)
 ■ KindlustusEst Kindlustusmaakler 9% (9%)
 ■ Coop Kindlustusmaakler 9% (2%)
 ■ Howden Kindlustusmaakler 7% (6%)
 ■ Smart Kindlustusmaakler 7% (7%)
 ■ Marsh Kindlustusmaakler 4% (4%)
 ■ ABC Kindlustusmaaklerid 4% (3%)
 ■ Adel Kindlustusmaaklerid 4% (3%)
 ■ Fix Kindlustusmaakler 3% (3%)
 ■ Vagner Insurance Broker 3% (3%)

Joonis 65. Kindlustusmaaklerite turu jaotus varakindlustuses 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

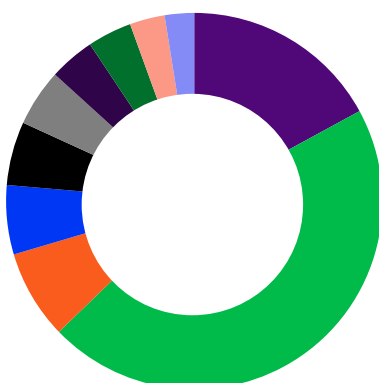
- muud 20% (20%)
- Marsh Kindlustusmaakler 30% (35%)
- IIZI Kindlustusmaakler 19% (16%)
- Howden Kindlustusmaakler 10% (8%)
- ABC Kindlustusmaaklerid 4% (3%)
- UADBB Aon Baltic Eesti filiaal 4% (5%)
- KindlustusEst Kindlustusmaakler 4% (4%)
- Aadel Kindlustusmaaklerid 3% (3%)
- Vandeni Kindlustusmaaklerid 3% (3%)
- Vagner Insurance Broker 3% (3%)

Joonis 66. Kindlustusmaaklerite turu jaotus rahalise kaotuse kindlustuses 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

- muud 2% (5%)
- Marsh Kindlustusmaakler 89% (88%)
- IIZI Kindlustusmaakler 4% (3%)
- UADBB Aon Baltic Eesti filiaal 3% (3%)
- Howden Kindlustusmaakler 1% (1%)

Joonis 67. Kindlustusmaaklerite turu jaotus reisikindlustuses 2022. aasta lõpus (sulgudes 2021. aasta lõpp)

- muud 17% (21%)
- IIZI Kindlustusmaakler 46% (37%)
- KindlustusEst Kindlustusmaakler 8% (9%)
- ABC Kindlustusmaaklerid 6% (8%)
- Howden Kindlustusmaakler 5% (4%)
- Marsh Kindlustusmaakler 5% (4%)
- Optimal Kindlustusmaakler 4% (5%)
- Vagner Insurance Broker 4% (6%)
- Aadel Kindlustusmaaklerid 3% (3%)
- NB Kindlustusmaakler 3% (3%)

2022. aastal said kahjukindlustusmaaklerid vahendustasusid 26,1 miljonit eurot (aasta varem 23,3 miljonit eurot). 88% vahendustasude summast teenisid 15 kindlustusmaaklerit 41st.

Tabel 2. Suurimad kahjukindlustusmaaklerid saadud vahendustasu põhjal

Maakler	Turuosa	
	2022	2021
IIZI Kindlustusmaakler AS	34%	35%
Marsh Kindlustusmaakler AS	10%	11%
Howden Kindlustusmaakler OÜ	7%	6%
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	7%	7%
UADBB Aon Baltic Eesti filiaal	4%	3%
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	4%	4%
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	3%	3%
Vagner Insurance Broker AS	3%	3%
Marine Insurance Services SIA Eesti filiaal	3%	3%
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	3%	3%
Fix Kindlustusmaakler OÜ	3%	2%
AS Smart Kindlustusmaakler	3%	3%
Coop Kindlustusmaakler AS	2%	1%
GrECo Specialty GmbH Eesti filiaal	2%	2%
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	2%	2%

11. MAKSEASUTUSTE MAKSETEENUSED

2022. aastal vahendasid makseasutused makseid 674 miljoni euro ulatuses (aasta varem 570 miljonit eurot). Kokku tehti 10,2 miljonit makset (aasta varem 8,7 miljonit makset) (joonis 68).

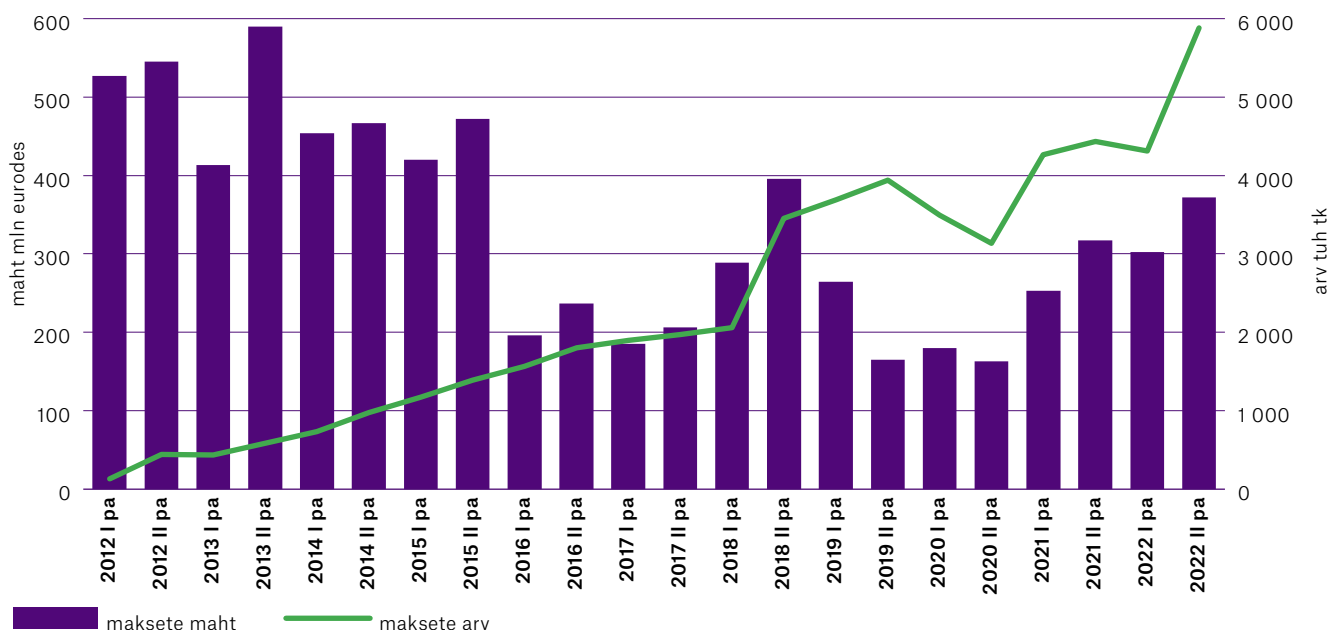
Vaatamata kasvule jääb makseasutuste maksete maht pankade omast märgatavalt alla. Eesti Panga andmetel ulatus pankade riigisestest maksete maht 2022. aastal 213 miljardi euroni.

Turujaotus maksete mahu järgi (kolm suurimat turuosalist):

Maksekeskus	45%
Ühisarveldused	25%
Wallester	10%

Teenuse maht: maksete maht 674 miljonit eurot
Maksete arv: 10,2 miljonit makset

Joonis 68. Makseasutuste poolaastane maksete maht ja arv

Maksete mahu järgi oli makseasutuste osas 2022. aastal turuliidriks Maksekeskus (45% kõikidest maksetest). Talle järgnesid Ühisarveldused (25%) ja Wallester (10%) (joonis 69). Ka maksete arvu poolest kuulus suurim turuosa Maksekeskusele, kes vahendas 65% kõigist maksetest.

Joonis 69. Makseasutuste turu jaotus 2022. aastal vahendatud maksete põhjal (sulgudes 2021. aasta)

